

Doma in po svetu

— PREGLED NAJVAŽNEJŠIH DOGODKOV —

Jaruzelski poziva Poljake k narodni spravi
— Walesa zahteva neposredna pogajanja z režimom — Delavski štrajki se nadaljujejo

VARŠAVA, Polj. — Včeraj je poljski voditelj gen. Wojciech Jaruzelski pozval Poljake, naj vendar iščejo skupno rešitev za gospodarsko in politično krizo. Jaruzelski je imel zaključni govor na dvodnevni zasedanju centralnega komiteja komunistične partije. Poljsko vodstvo je razpravljalo o trenutnem položaju v državi, Jaruzelski pa je bil zelo kritičen do poljske vlade, češ da se ni učinkovito soočala s perečimi gospodarskimi problemi. Nekateri opazovalci poljskih razmer sedaj pričakujejo, da bo kmalu prišlo do večjih kadrovskih sprememb v sestavi vlade. Jaruzelski in drugi predstavniki režima pravijo, da so pripravljene na pogovore s predstavniki raznih skupin, odklanjajo pa vsakršno priznavanje gibanja Solidarnosti.

Močni policijski ukrepi v zadnjih dneh so strli štrajke v mnogih tovarnah in rudnikih. Včeraj pa so delavci še štrajkali v kakih desetih večjih tovarnah in rudnikih. Včeraj je minister za delo v poljski vladi Ireneusz Sekula grozil, da bodo štrajkajoči odpušteni iz službe, če se ne bodo do jutri vrnili na svoja delovna mesta. Trenutno je za režim najbolj boleče štrajk 5 do 6 tisoč delavcev v veliki jeklarni Stalowa Wola v jugozahodni Poljski. Poljski tisk je posredoval izjavo nekoga polk. letalskih sil Mieczysława Laskowskega, ki je dejal, da proizvaja omenjena jeklarna tudi za vojsko, nobena država na svetu pa ne dopušča štrajkov v takih podjetjih.

Delavski voditelj Lech Walesa zahteva, da mora biti on predstavnik gibanja Solidarnosti v slučaju, da bi prišlo do pogajanj z režimom. Walesa še vedno zahteva od režima, da ponovno prizna zakonitost tega gibanja, ki je bilo prepovedano in uradno razpuščeno decembra 1981, ko je Jaruzelski z vojaškim udarom prevzel oblast v državi. Režim kaže pripravljenost le za uradne pogovore s predstavniki poljske Cerkve oziroma organizacij, ki so uradno po cerkvenim okriljem. Poljsko vodstvo gleda na Solidarnost približno enako, kot gleda Izrael na PLO.

Pakistanci preiskovalci sedaj pravijo, da je raketa zadela letalo, v katerem je bil ubit predsednik Mohammed Zia ul-Hak

WASHINGTON, D.C. — Strokovnjaki, ki preiskujejo vzroke nesreče transportnega letala C-130 pakistanske vojske, do katere je prišlo 17. avgusta in v kateri so bili ubiti pakistanski predsednik Mohammed Zia ul-Hak, ameriški veleposlanik v Pakistanu, glavni ameriški vojaški predstavnik v deželi, in več pakistanskih generalov, so ugotovili, da je letalo zadela raketa. Nihče pa ne ve, kdo je odgovoren za atentat, sumijo pa, da gre po vsej verjetnosti za ZSSR.

Sovjeti so bili ogorčeni nad pakistansko politiko v zvezi z uporom v Afganistanu. Zia ul-Hak je upornike podpiral in dovolil, da so ZDA in druge države pošiljale vojaško in drugo podporo upornikom skozi Pakistan. Dalje, je dovolil, da je v Pakistan prbežalo do treh milijonov afganistanskih beguncev, od katerih so mnogi sodelovali z uporniki v domovini. V tednih pred smrti Zia ul-Haka so sovjetski diplomati ponovno grozili, da pakistanske politike do upora v Afganistanu ne morejo več trpeti. Namestnik sovjetskega zunanjega ministra Jurij Voroncov je to izrecno povedal ameriškem veleposlaniku v Moskvi komaj nekaj dni pred Zia ul-Hakovi smrti.

Ker želi Reaganova administracija nadaljevati politiko izboljšanja odnosov z ZSSR, ni pričakovati, da bi ZDA iz tega incidenta delale večjih težav. V Pentagonu in Beli hiši poudarjajo, da gre v zvezi z morebitno sovjetsko odgovornostjo za smrt Zia ul-Haka le za domneve, kajti zanesljivih dokazov ni in najbrž tudi nikoli ne bo.

Reaganova administracija je pa zaskrbljena nad spremenjenim položajem v Pakistanu, ki je politično zelo nestabilna država. Pričakovati je, da bodo novi voditelji Pakistana veliko manj naklonjeni afganistanskim beguncem, prav tako ne bodo želeli tako tesno sodelovati v pošiljanju pomoči upornikom v Afganistanu samem.

Nesreča med letalsko razstavo v Zahodni Nemčiji terjala najmanj 46 življenj, več ranjenih se bori za življenje

RAMSTEIN, ZRN — Preteklo nedeljo je prišlo do hude nesreče med letalsko razstavo na tem velikem ameriškem in NATO letališču. Posebno izurjena skupina desetih italijanskih letalcev je s svojimi letali izvajala komplicirane manevre, ko je eden od letal trčil v dve drugi. Vsa tri letala so strmoglavila in so bili piloti ubiti. Eno letalo je padlo sredi gledalcev in eksplodiralo. V nesreči, ki je bila posneta na filmu, je doslej umrlo 46 ljudi, več kot 300 jih je bilo ranjenih, od teh so zdravniki v skrbeh za 35 do 50, ki se borijo za življenje in bodo nekateri svojim ranam gotovo podlegli.

V zadnjih letih je prišlo do več podobnih nesreč sredi letalskih razstav. Zaradi tega so nekatere NATO države izjavile, da takih razstav oziroma nevarnih manevrov na njih ne bodo več dovolile. Med žrtvami nesreče preteklo nedeljo je več Američanov in več otrok, tako ameriških kot nemških.

Mirovna pogajanja v Ženevi med Iranom in Irakom v slepi ulici — Delegaciji sprti glede meje v bližini Perzijskega zaliva

ŽENEVA, Švica — Včeraj sta zunanja ministra Irana in Iraka bojkotirala sestanek, na katerem naj bi se njuni delegaciji pogajali o mirovni pogodbi, ki bi napravila konec vojni med državama, katera traja več kot osem let. Spor je nastal zaradi kontrole vodne poti Shatt-al-Arab, ki je edina pot k odprtemu morju za Irak. Iranci so jezni, ker Iran ni pripravljen dovoliti že sedaj, da bi iz Shatt-al-Araba odstranili ostanke ladij, ki so bile potopljene že l. 1980, ko se je vojna začela. Prav tako Iranci še niso pripravljeni govoriti o zagotavljanju principa svobodne plovbe po Perzijskem zalivu, kar je za Irak zelo pomembno vprašanje.

Iranski zunanji minister je dejal, da Iran najprej želi vrnitev vojaških enot k pred vojno priznanim mednarodnim mejam, izmenjavo vseh ujetnikov, in preiskavo, ki naj bi ugotovila, katera stran nosi odgovornost za izbruh vojne. Generalni sekretar Združenih narodov Javier Perez de Cuellar, ki posreduje v pogajanjih, je izjavil, da gre za trenutne težave in da bo torej nadaljeval s svojimi prizadevanji v prid miru.

— Kratke vesti —

Washington, D.C. — Danes se bodo sestala predstavniki Georgea Busha in Michaela Dukakisa. Skušajo doseči soglasje o datumih za debate med Bushom in Dukakisom.

New York, N.Y. — Včerajšnji *Wall Street Journal* je poročal, da vrednost jugoslovanskega dinarja še naglo pada. Dolar sedaj prinese kar 2950 dinarjev.

Iz Clevelanda in okolice

Fantje na vasi vabijo—

V soboto, 10. septembra, bodo s svojim letnim celovečernim koncertom v Slov. narodnem domu na St. Clair Ave. nastopili Fantje na vasi, ki vas vljudno vabijo, da na koncert pridete. Za vstopnice kličite: J. Sršena (946-9607), J. Tominca (382-2530), ali M. Jakomina (289-2559).

Slomškov simpozij—

Še je nekaj prostih mest na avtobusih, ki bosta vozila na Slomškov simpozij v Hamiltonu, Ont. 17. in 18. sept. Za avtobus Slomškovega krožka, pokličite za več informacije Franka Urankarja na 531-8982, za avtobus, ki ga je naročil Štajerski klub, pa Štefana Rezonja na 531-7354.

V Rožmanov sklad—

V spomin na svojega umrlega moža in očeta Ivana (John), je darovala ga. Ani Hočevnar z družino \$100 za študente v Mohorjevih domovih. Za velikodušni dar se lepo zahvaljuje pov. Mohorjeve J. Prosen.

Novi grobovi

Jeanne A. Hrovat

V soboto, 27. avgusta, je umrla 76 let stara Jeanne A. Hrovat, rojena Benevol, vdova po Johnu, mati June Marie Gahr, 2-krat stara mati, sestra Marie March, svakinja Mary Novak in Florence Kastelic (pok.), teta Marlene in Eugene March, Denise Metz in James Kastelic. Pogreb bo iz Brickmanovega zavoda na 21900 Euclid Ave. jutri, v sredo, v cerkev sv. Kristine dop. ob 9.30. Na mrtvaškem odru bo danes pop. od 2. do 4. in zv. od 7. do 9.

Frances Centa

Umrla je 99 let stara Frances Centa, rojena Turk, vdova po Karlu, mati Frances M. Opskar, Olge M. Horvath, Ernesta, Emila in dr. Charlesa (pok.), 19-krat stara mati, 29-krat prastara mati, sestra Johna, Antona, Franca, Josepha, Andrewa in Marije (vsí že pok.), članica ADZ in ABZ. Pogreb bo iz Zak zavoda na 6016 St. Clair Ave. danes, v torek, v cerkev sv. Vida dop. ob 9.30 in od tam na Kalvarijo.

Frank Zupancic

Umril je Frank Zupancic, mož Barbare, roj. Horvath, oče Franka J. (Las Vegas, Nev.) in Barbare Z. Hasty, 5-krat stari oče, brat Stephane Nagal, Anne Gable (Albuquerque, N.M.) ter že pok. Rudolpha, Fredericka in Caroline Ban. Pogreb je bil iz Želetovega zavoda včeraj v cerkev sv. Pavla na Chardon Rd. in od tam na pokopališče Ver-nih duš.

Vrtna veselica—

To nedeljo, 4. sept., bo na Slovenski pristavi Vrtna veselica. Okusna večerja bo na razpolago od 5. do 7.30 zvečer. Za ples in zabavo bo igral orkester Alpski sekstet. Pridite!

Gallus razveselil javnost—

Preteklo soboto zvečer je imel koncert v Slov. narodnem domu na St. Clair Ave. pevski zbor Gallus iz Celovca. Pevci in pevke so pokazali izredno glasbeno nadarjenost s svojim ubranim petjem. Dvorana je bila dobro zasedena. Več bomo poročali v petkovi A.D.

V nedeljo so prišli Gallusovci na piknik Belokranjskega kluba na Slovenski pristavi. Vreme je bilo deževno, a se je proti večeru zbralo kar lepo število gostov. Zbor je zapel nekaj pesmi, spregovorila sta g. Janko Urank, podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovencev in dr. Mate Roessman, ki je Gallusovce tudi pozdravil na sobotnem koncertu.

Odličan uspeh romanja—

Spominsko romanje v Frank, O., ki ga vsako leto v jeseni prireja Društvo SPB Cleveland, je kljub izredno slabemu vremenu odlično uspelo. Romarje je pripeljalo 9 avtobusov, med njimi eden iz Windsor, Ont., mnogo jih je prišlo s svojimi avtomobili. Vso pot je silno deževalo, a tam je kot po čudežu dež prenehal. Glavni maševalec je bil škof dr. Edward Pevec, somaševal je dr. Pavel Krajnik, župnik v Lorainu. Škof je pridigal v angleščini, dr. Krajnik slovensko.

V Slomškov sklad—

V sklad škofa Slomška so darovali sledeči dobrotniki: Jean Kurilich (Ka.), \$25; Mary Wolf \$18; Vinko in Milka Skale (Kan.), \$10; Marija in Štefan Marolt \$10; Neimenovana \$8; Francka Gazvoda \$7; po \$5 Vinko Rožman in Marija Boh., po \$3 Mara Krampelj in Ivanka Hirschegeer. Lepo se zahvaljuje Slomškov odbor: Naj vam Bog in svetniški kandidat Slomšek bogato poplača.

Prihodnji teden—

Zaradi Delavskega dne praznika prihodnji teden, bi izšla skupna A.D. za prihodnji torek in petek in sicer v petek, 9. septembra. Slovenski del bo vseboval poleg drugega gradiva tudi običajno rubrike, ki v torkovih številkah izhajajo.

VREME

Zmerno oblačno danes z najvišjo temperaturo okoli 72° F. Pretžno sončno jutri z najvišjo temperaturo okoli 76° F. Sončno tudi v četrtek, z najvišjo temperaturo okoli 80° F.

AMERIŠKA DOMOVINA

6117 St. Clair Ave. — 431-0628 — Cleveland, OH 44103

AMERIŠKA DOMOVINA (USPS 012400)

James V. Debevec — Publisher, English editor
Dr. Rudolph M. Susel — Slovenian EditorAmeriška Domovina Permanent Scroll of Distinguished Persons:
Rt. Rev. Msgr. Louis B. Baznik, Mike and Irma Telich, Frank J. Lausche
American Home Slovenian of the Year 1987: Paul Košir**NAROČNINA:**

Združene države:

\$36 na leto; \$21 za 6 mesecev; \$18 za 3 mesece

Kanada:

\$45 na leto; \$30 za 6 mesecev; \$20 za 3 mesece

Dežele izven ZDA in Kanade:

\$48 na leto; za petkovo izdajo \$28

Petkova AD (letna): ZDA: \$21; Kanada: \$25;

Dežele izven ZDA in Kanade: \$28

SUBSCRIPTION RATES

United States:

\$36.00 — year; \$21.00 — 6 mos.; \$18.00 — 3 mos.

Canada:

\$45.00 — year; \$30.00 — 6 mos.; \$20.00 — 3 mos.

Foreign:

\$48.00 per year; \$28 per year Fridays only

Fridays: U.S.: — \$21.00 — year; Canada: \$25.00 — year

Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio

POSTMASTER: Send address change to American Home

6117 St. Clair Ave., Cleveland, OH 44103

Published Tuesday & Friday except 1st 2 weeks in July & the week after Christmas

No. 64 Tuesday, August 30, 1988

Svinčena sedemdeseta leta

V *Teleksu* (11. avg. 1988) je izpod peresa Jaše L. Zlobca izšel komentar o sedanjem slovenskem političnem vrhu in njegovem ravnanju v sedemdesetih letih, ki v svoji ostriosti tudi v današnjih razmerah preseneti. Ocenite sami. Ur.

O sedemdesetih letih v Jugoslaviji je pravzaprav težko povedati kaj zares novega. Svoje so rekli že književniki, ekonomisti, filozofi, sociologi, tehnična inteligenca, zadnje čase celo pravniki, predvsem pa vsi tisti, ki smo jih mučno občutili na svoji koži. In čeprav so sedemdeseta leta na dolgo in široko obdelana tema. slovenska politika — jugoslovska pa še toliko bolj — na to uho noče nič kaj preveč slišati. Ta naglušnost je več kot razumljiva. Skoraj celotna sedanja politična garnitura je namreč sodelovala v obračunu s t. i. liberalizmom na začetku sedemdesetih let. Odločilno vlogo demiurgov katastrofalne strategije na sestanku v Karadjordjevem decembra 1971 pa so tako ali tako odigrali tudi nekateri slovenski politiki.

Prišel je čas, ko bi slovenska politika morala zmociti toliko moškosti, da bi priznala, kako ga je pred davnimi šestnajstimi leti usodno polomila. To bi ji prineslo več priznanja in legitimnosti kot kakršnokoli potiskanje glave v pesek.

Kaj so prinesla sedemdeseta leta? Na najbolj drastični ravni, na ravni sodnih procesov: obsojeni in zaprti so bili novinar (Blažič), upokojeni sodnik (Miklavčič), pedagog (Vilčnik), kmet (Luzar) in pisatelj (Jančar). Kako simbolično deluje dandanes ta izbira. To pa je bil le vrh ledene gore. Na stotine — menda celo na tisoče — direktorjev je bilo odstavljenih zaradi tehnomenežerstva (kakšni neverjetni pesniški naboji se sproščajo pri izumljanju vzdevkov za nadležneže političnega sistema). Spet je zaživel stari sindrom socialistične politike: v letih brezizhodne krize prepusti oblast del odločanja stroki; ko pa se stroka vsaj minimalno osamosvoji, politika začuti nevarnost. Ker je njen despotizem ogrožen, brž spet zgrabi vajeti v svoje roke. Krog se sklone in spet začne z novo krizo.

Tehnična inteligenca je bila v celoti odrinjena od odločanja. Reforma srednjega šolstva je bila cinična in odkrita klofuta humanistični inteligenci, odstranitev štirih profesorjev s FSPN (= Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo, op. ur.) je bila neposredna politična grožnja razumništvu in univerzi posebej. Univerza je izgubila svojo akademsko digniteto in postala oproda politike. Dovolj brutalen obračun s študentskim gibanjem se je iztekel v značilni neokonservativni poziv k privatnosti v smislu: držite gobec, če hočete preživeti. In tako naprej.

Vse to so bolj ali manj znane stvari, ki so omogočile prehod v današnjo katastrofalno situacijo. Vendar bi rad posebej opozoril na še eno razsežnost preloma sedemdesetih let, razsežnost, ki ni nič manj turobna od vsega naštetega. Po kratkem obdobju liberalizacije konec šestdesetih in

Vabilo na koncert Fantov na vasi

RICHMOND HTS., O. — Koncert Fantov na vasi je pred nami! Kako srečni smo v Ameriki, da lahko govorimo, igramo in pojemo v svojem jeziku. Nihče nas pri tem ne ovira. Čeprav zanimanje in raba slovenskega jezika med nami stalno pada, je ravno sedaj čas, da poživimo ljubezen do slovenskega jezika in ga tudi uporabljamo. Primer sodne obravnave proti Janši in drugim, je pokazal, da je slovenski jezik zapostavljen celo v Sloveniji. Obtožencem vojaško sodišče ni dovolilo, da bi se branili v slovenskem jeziku, čeprav jim je to po ustavi zagotovljeno. Tiste, ki so prekršili ustavo, ni in ne bo nihče sodil. To je le en primer zatiranja slovenskega jezika v domovini. Če bo šel razvoj v tej smeri, kaj se bo zgodilo s slovenskim jezikom?

Mi, ki smo svobodni, pozabljamo na našo dediščino. Doma narod umira, ker ga načrtno uničujejo, tu umira, ker se ne zavedamo naših dolžnosti. Morda nas bodo dogodki v Sloveniji pretresli, da bomo začeli vsaj malo dejansko sodelovati pri ohranjanju našega jezika, pesmi in dediščine nasploh.

Ko bodo Fantje na vasi v soboto, 10. septembra, priredili svoj vsakoletni koncert, bo prav, če jih pridemo poslušati. Koncert bo v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave., pričel pa se bo ob sedmih zvečer.

MO

Vročina in piknik-maše so za nami

NEW YORK, N.Y. — Da nam je eno leto življenja pri slovenskem sv. Cirilu na Osmi minulo, nam ni treba čakati na tisti hrupni hipni vzdih množice v Silvestrski noči na našem znamenitem Times Square-u. Tudi dan Velike maše je lahko takšen mejnik v prostoru časa, to seveda, če ta prostor razmujemo mi, ljudje, končna bitja. Le tako menda pridemo do svoje pomembnosti.

V letih, ki sem jih v svoji mladosti preživel na Slovenskem, sem močno živel z naravo. In rad sem jo opazoval. Imel sem pač svoj globlji razlog za to.

Tako sem tudi v tem opazovanju zasledil, da poletna vročina mine, če na ta dan, kar pa ni rado, dežuje. Vendar je dež je prišel po tem dnevu. In peklenska vročina je popustila. Ko pa se je to zgodilo, si dobil prvi občutek jeseni. Sončni žarki so dobili drugačne barvne nianse. Listi na drevju so se začeli gubati in dobivati v svoje zelenje nekaj, kar je govorilo: v svojem prelestju bodo umrli.

No ja, pa tudi na Njujorškem se naravi nisem čisto iz-

neveril. Prav tako sem jo še rad opazoval in z njo živel. Tudi na Njujorškem je za mene dan Velike maše postal mejnik, ko se pasja vročina prelomi. Vse je julijske in še prva dva tedna avgusta sem se tolažil: bližamo se 16. avgustu in vročina bo skoraj h kraju. To se ni godilo na dan Velikega šmarna, tudi ne še en dan po njem. Toda v sredo, 17. avgusta, smo spet zadihali v nižji temperaturo ob manjši vlagi.

Vse se je letos zgodilo brez pomoči dežja, vsaj v našem mestu, dočim v soseščini, v New Jerseyju, pa so doživeli hud dežni vihar. To in veter iz Kanade sta nam odgnala letošnjo pasjo vročino, ki je bila še nekaj več kot pasja v poprejšnjih letih.

Slovenski ljudje, ki nam sv. Ciril še nekaj pomeni, ker je slovenski, niso pohiteli v cerkvico svojega patrona na Osmo na dan pred Veliko mašo, ko je bila nedelja. Tokrat še mene ni bilo. Moj voznik k naši zadnji letošnji piknik-maši na Babnik-Grom posesti mi je naročil, kdaj moram biti pripravljen, da me »pobere«.

na začetku sedemdesetih let je nastopila doba srednjeveškega mraka. Vrstila so se policijska in sodna šikaniranja, obiski delavcev SNZ na domu, hišne preiskave, pritiski na sorodnike in znance, grožnje v službi itd. Casniki, radio in televizija (političnih govorniških tribun se raje niti ne spominjam) so se spremenili v orodje stalnega terorja — kdor morda ne verjame, naj gre pogledat v katerokoli knjižnico. Zavladala sta strah in pasivnost, predvsem pa občutek popolne nemoči. Vsak novinarski bebec se je lahko do onemoglosti izživljal nad komerkoli, ki je bil v nemilosti, stigmatiziran, proskribiran. Možnosti javnega odgovora in obrambe ni bilo nobene. In prav to je tisto, kar osebno najbolj zamerim scenaristom, režiserjem in akterjem (koliko jih je bilo, malih husakov!) sedemdesetih let. Niti toliko dostojnosti ni bilo, da bi ljudje vsaj molčali. Ze molk je znal biti sumljiv. Prijavljali so se k besedi... In kadar je kdo, pa čeprav iz čisto načelnih razlogov, dvignil svoj glas proti, je bil nemudoma utišán. Račun je bil strašen. Na eni strani travme zaradi slabe vesti, na drugi umik v notranjo emigracijo. Koliko generacij je bilo zlomljenih, koliko energije ni bilo nikoli uresničene, koliko cinizma je zraslo iz nemoči.

O vsem tem ne pišem zaradi kakršnekoli zagrenjenosti ali maščevalnosti, daleč od tega. Te neprijetne spomine obujam zato, ker se mi današnji položaj vidi kot odločilen spopad med tistimi, ki bi radi logiko sedemdesetih let zabetonirali za zmerom, in tistimi, ki jim je končno — bolje poznano kot nikoli — postalo jasno, da tako nepreklicno ne gre več naprej. Iz vsega srca si želim, da se ne bi nikoli več vrnili tisti časi, ko sem se zdrznil vsakokrat, ko je zazvonil zvonec.

Jože Grom, ki se je izkazal spet za prijatelj, vedoč, da nimam avtomobila, mi je preskrbel voznika. In ta, John Cerjak, oziroma njegova žena, me je prejšnji večer poklicala, ko še nisem vedel, kako bom prišel na piknik-mašo. Malce sem se bal, da morda ne bom mogel iti. Posebno, ko sem za piknik-mašo pri Roli-hovih imel trenutni problem. Župnik oče Robert mi je dopovedoval po maši na Osmi, da za mene ne bo prostora v Roli-hovem avtomobilu, ki bo prišel po njega. In vendar sem vtrajal, da je voznik prišel. Po mojem moledovanju, so našli prostor tudi zame.

V takem položaju bi se znašel, če bi šel tudi na to nedeljo na Osmo k maši, kar je zaenkrat zame nekaj, kar ne smem opustiti, vsaj dokler je ta sv. Ciril še slovenski. Namreč bo prišel tudi čas, ko več ne bo. Pa upam, da bom jaz poprej odšel, in, če bom mogel, bi rad tej cerkvi pomagal še iz tistega drugega sveta, ki ne premine, kot premine ta naš svet z našim življenjem.

Brat Marjan mi je na Gromovem zaupal, da tudi brez mene je bilo na Osmi pri deseti maši menda pol ducata slovenskih vernikov. Na naši zadnji piknik-maši nas je bilo z gosti s Koroškega in dvema iz Connecticuta zbranih kar 156. Pa verjemite mi, tokrat jih nisem jaz štel. To so delali drugi in mi številko povedali.

Še več bi nas tokrat bilo, če bi prišli še vsi tisti, ki radi pridejo na to slovensko mašo na Njujorškem blizu jezera. Na zahodnem koncu Babnik-Gromove posesti je namreč kar precej veliko jezero, skorajda večje od Blejskega. Le otočka ni. Na Gromovi posesti je pa visoka, na vrhu ploščata skala, na kateri omenjeni slovenski družini pripravita oltar. Za drugo mašo ob šestih, sem jaz ostal sam ob Jožetovi hišici v cvetličnjaku. Ni mi bilo žal. Bolj sem se poglobil, ko sem bil pri tej maši za oltarjem. Spoznal sem bolj veličastje Gospodovega templja, kar je njegovo Stvarstvo in v njem ta skala, kot tista, raz katere je Bog Mojzesu dajal svojemu izvoljenemu ljudstvu — deset božjih zapovedi.

Pa na tej Babnik-Gromovi skali se nas s slovensko Gospodovo daritvijo in slovensko pesmijo opominja: Ne pozabite, katerega rodu ste! In prav ta opomin je bil še močnejši, ko so med to mašo peli naši slovenski bratje iz nekdaj zares slovenske Koroške. To so bili člani okteta Suha, ki so ta mesec obiskali Ameriko in prišli med nas ravno ta dan.

Njih prepevanje nam je dalo pravo praznično občutje pri sv. maši. Jaz sem jo doživljal kot vernik in kot pripadnik slovenskega rodu, ki bo živel, dokler se bo slišala slovenska govorica, in dokler bomo z njo znali tudi izražati tistega duha, katerega ta govorica, ta beseda nosi v sebi. Seveda to pa nikakor nista samo besedi: kranjska klobasa in potica, pa tudi

(Dalje na str. 4)

Cerkev med demokracijo in vojaškim režimom

Nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar

Ljubljanska mladinska revija »Mladina« je v svoji številki 33-34 z dne 5. avgusta 1988 objavila daljši in nadvse zanimiv intervju z nadškofom dr. Šuštarjem. Z nadškofom se je pogovarjal Ervin Hladnik-Milharčič. Intervju, prav tako uvodniški odstavek, našim bralcem prinašamo v ceioti.

r.m. susel

V frančiškanski cerkvi Marijinega oznanjenja je 17. julija potekala noč molitve. Četudi je bil čas med deveto uro zvečer in peto uro zjutraj povečen bolnikom, invalidom, revežem in zapornikom vobče, je bilo sporočilo bednja dovolj jasno: solidarnost s štirimi zaporniki, ki jim bo naslednje jutro začelo soditi vojaško sodišče v Ljubljani. Solidarnost s političnimi zaporniki je politično dejanje. Cerkev, ki vstopa na politično prizorišče, je za te kraje nelagodno dejanje.

Nadškof in metropolit Alojzij Šuštar, ki je maševal v frančiškanski cerkvi, je gesto katoške cerkve (sic) suho komentiral: »Mi druge moči, kot da molimo, nimamo. Molitve v cerkvi Marijinega oznanjenja tečejo že več kot leto dni. Maša je bila običajna nedeljska maša. Sklenil sem jo z besedami iz Evangelija, ki pravijo: »Pojdite sami zase na samotni kraj in si odpočijte.« Kakšen drug pomen dajejo molitvam zunanji dogodki. (op. — iz teksta ni jasno, če je prejšnji stavek dr. Šuštarjev ali ga je napisal E. H.—M. Ur. A. D.) Dva dni pred procesom z metropolitom posneli daljši pogovor o cerkvi in političnih rečeh.

V zadnjem času opažamo, da Cerkev postaja upoštevanja vreden politični subjekt. Je ta misel pravilna?

Res imamo več možnosti, da bi bili verni in kot člani Cerkve izrazimo svoje mnenje. To se vedno dotika tudi političnih vprašanj, vendar nam ne gre za politiko, ampak za etične in verske pravice, ki bi jih radi poudarili v splošnem pogovoru o današnjem stanju in razvoju. Za to imamo več možnosti kot nekdanj. To se je najprej zgodilo z različnimi članki, predavanji, simpoziji, intervjuji in izjavami naše komisije za pravičnost in mir. Posebno se je odprl prostor za pogovor odprti z razpravo okrog praznoga božiča lansko leto.

Čemu pa pripisujete večjo pozornost oziroma odprtost medijev za, denimo, tudi politične poglede Cerkve? Eden od najbolj presenetljivih detajlov zadnjih tednov je bil ta, da je bil papežev obisk v Avstriji zelo pomemben in temeljito spremljan. Po drugi strani pa je vaša dejavnost ujeta v nekoliko paradokso mrežo. Cerkvi je bilo dopuščeno, da izda svoje časopise, televizija pa sta tako rekoč hermetično zaprta.

Televizija in radio sta pač najbolj vplivna in nimata konkurence. Večkrat se je pojavilo vprašanje, da bi tudi Cerkev dobila svoj radio in svojo televizijo. Za televizijo je to seveda popolnoma nemogoče. Za radio bi se morda dalo iskati podobno rešitev, kot jo ima na primer Radio Študent. Med časopisi pa je veliko večja konkurenca, vsakdo lahko izbere svoj list.

Zdi se mi pa, da se tudi pri radiu in televiziji nekoliko premika. Preden je prišlo do prvega voščila za božič 1986 po radiu, sem naredil vlogo, ki pa je bila zavržena. Potem je prišlo do voščila na radiu, ki je vzbudilo takšno začudenje,

• *Mimogrede, zakaj papež ni prišel v Jugoslavijo?*

Zame je to pravzaprav naravnost nerazumljivo. Skrbno spremljam ves pogovor, kdaj bo prišel papež. Pogovarjal sem se s papežem samim in z drugimi. Čudno je, da sploh ni mogoče jasno priti do tiste točke ali razloga, ki naj bi bil ovira, da bi se kaj premaknilo. Ponavljajo, da razmere niso zrele, niso še izpolnjeni pogoji. Na vprašanje, kateri so tisti pogoji in razmere, kdo naj jih rešuje in vzame stvar v roke, pa pravijo: prav to je treba še razčistiti.

kot da gre za ne vem kaj; lansko leto po televiziji nič manj. Papežev obisk na Koroškem pa je zares doživel večji odmev, kakor smo pričakovali. Ali je to znamenje, ki kaže nekak razvoj, ne vem. Velikokrat je že bila postavljena zahteva, da bi Cerkev dobila vsaj neko možnost na radiu in televiziji, saj smo verni velik sestavni del naše družbe. To vprašanje bo treba gotovo ponovno sprožiti.

• *Če položaj Cerkve na Irskem, kjer ima opraviti z meščansko demokracijo in na Poljskem, kjer ima opraviti z vojaško diktaturo, primerjate s položajem v Sloveniji, kjer stoji nekje vmes med demokracijo in vojaškim režimom, kako bi lahko določili njen položaj? V mislih imam predvsem politično prizorišče.*

Cerkev se mora znajti v vsakem družbenem redu. Na Severnem Irskem je bistveno drugačen položaj zaradi pritiskov nanjo, vendar je svoboda izražanja in komunikacije večja kot pri nas. Na Poljskem pa imata država in partija opraviti s Cerkvijo, ki je zelo enotna in močna in ima že zaradi zgodovinskih okoliščin izredno veliko vlogo.

Pri nas poskušamo v odkritem pogovoru vzpostaviti razpravo o tistih vrednotah, ki bi nam omogočile, da bi lahko drug drugemu čim bolj pomagali. To, da Cerkev išče oblast ali da si hoče deliti oblast —

kar nam od časa do časa očita — je nesmisel in popolnoma neutemeljeno, čeprav priznam, da se je v zgodovini to dogajalo.

Osebnost mi gre predvsem za to, da bi z razmišljanjem in poudarjanjem vrednot in nalog, ki jih imamo, ljudem v današnjem položaju kako pomagal. Naša edina možnost je oznanjevanje in ponudba, kakih drugih političnih, gospodarskih ali administrativnih sredstev Cerkev sploh nima.

• *Že ko omenjate skupne težave, ki se zaustavil ob eni, ki je nedvomno skupna in nedvomno težava. V tem letu je Cerkev dvakrat decidirano nastopila...*

Sedaj že trikrat.

• *Da, dvakrat na isto temo. Saj prav tja bi rad prišel. To so bili nastopi, ki jih je javnost interpretirala politično. Mislim na izjavo komisije Pravičnost in mir o ustavnih spremembah in na odkrito priznanje in podprtje Odbora za zaščito človekovih pravic, takrat ko se je imenoval še Odbor za zaščito pravic Janeza Janše. Komisija Pravičnost in mir je čisto na začetku seznama podpisnikov in tudi ena izmed prvih uradnih organizacij, ki je pristopila k odboru. Ta dogodek določa politični okvir, v katerem živimo, pa bi se ob njem nekoliko dlje zaustavila. Zanima me, kakšne so bile reakcije na to vašo gesto, če so bile sploh kakšne?*

V Sloveniji kakšnih posebnih reakcij ni bilo zaznati. Zdi se, da so se v Sloveniji stvari toliko spremenile, da sprejemajo in upoštevajo argumentirana mnenja ne glede na to, kdo jih pove, pa naj bo veren ali kako drugače svetovno opredeljen.

Rekli ste, da se je Cerkev oglasila. Komisija Pravičnost in mir je sicer res organ Slovenske pokrajinske škofovske konference, vendar pa komisija dela samostojno, pripravi besedilo in ga objavi v svojem imenu. Uradno izjavo Cerkve bi moral podpisati sam ali pa v imenu Slovenske pokrajinske škofovske konference.

V svoji osebni izjavi pa sem komisijo brez zadržkov podprl in jo podpiram tudi še naprej. Gre nam predvsem za človeški in etični vidik. V politiko v smislu konkretnih rešitev se ne mislimo spuščati. Radi bi pa opozorili, kaj se nam zdi potrebno narediti ali pojasniti.

Če priznavamo, da ima pri nas vsakdo pravico povedati svoje mnenje, potem bi se mi ne zdelo pravično, če bi ravno vernim prepovedali ali onemogočili povedati svoje mnenje. Verni pa moramo — glede na okoliščine pač — povedati svoje mnenje tako, da ga bodo vsi razumeli in kolikor mogoče sprejeli. Kolikor lahko presodim, se je v Sloveniji to tudi zgodilo. Bolelo pa me je, in me še boli, da drugod to, ali namenoma napačno razumejo in

napačno razlagajo, nam podtikajo stvari, ki sploh niso resnične in nam pripisujejo namene, ki jih nimamo.

• *Ste lahko nekoliko bolj konkretni? Kakšne reakcije imate v mislih?*

Ah, kaj bi govoril o tem. No, dobil sem, na primer, nekaj anonimnih telefonskih klicev, ki so me napadali, češ zakaj ne preprečim takšne izjave, ker da gre za napade na našo državo, da je to politična dejavnost in da se mora Cerkev vzdržati vsake politike.

To je klasičen primer nesporezuma. Če Cerkev nima pravice povedati, da se zavzema za pravičnost in mir, za zakonitost in svobodo, za človekove pravice, potem ne izpolni svoje dolžnosti. V takih časih moramo — kolikor je le mogoče — odločno povedati, da nam gre za resnico, za pravico in svobodo vsakega človeka in da skušamo premagati tiste hude stvari, ki rušijo zaupanje. Kriza zaupanja je najhujša. Če pa ni zaupanja, res ne vem, kako se je sploh še mogoče pogovarjati.

• *V zadnjem času je govor o človeških in državljanskih pravicah v središču vseh razprav. Tudi vi ste o človeških pravicah objavili svojo izjavo. Kaj Cerkev razume pod človeškimi pravicami?*

Kot človekove pravice Cerkev sprejema to, kar je utemeljeno že v evangeliju in kar je prišlo v današnjo kulturo od ameriške ustave in francoske revolucije sem. Izjava o človekovih pravicah v Združenih narodih jih je aktualizirala. In odkar je helsinška konferenca to problematiko še bolj postavila v ospredje ter je na Dunaju konferenca o človekovih pravicah, ki se je udeležuje tudi Vatikan, postaja za Cerkev razprava o človekovih pravicah vedno nujnejša.

Gre za pravice človeka kot osebe in njegove vesti. K tem pravicam kajpak sodi tudi vprašanje verske svobode. Ko je bil letos na začetku februarja v Benetkah simpozij o človekovih pravicah, ki sem se ga tudi sam udeležil, je prevladalo mnenje, da je vprašanje pravic aktualno na vseh koncih sveta. Nekateri pravice pojmujejo bolj osebno, drugi bolj družbeno.

Lahko razpravljamo, kje so meje človekovih pravic, ni mi pa znano, da bi kjerkoli kdorkoli hotel deklarativno človekove pravice zanikati, kratiti ali jih omejevati. Dejansko stanje pa je seveda popolnoma

• *Verjamete v demokratizacijo?*

Družba je v stalnem razvoju. Ta proces doživlja valovanje, gor, dol. Imamo znamenja demokratizacije in spet znamenja, da je demokratizacija omejena ali celo zadušena. Zdi pa se mi, da je hrepenenje po svobodi, prizadevanje za uveljavljanje svojih pravic v človeku tako globoko utemeljeno in taka zahteva človeštva, (da) demokratizacije ni mogoče popolnoma zadušiti.

Prepričan sem, da to velja tudi za nas. Sedaj smo v strahu, ali se bo ta proces nadaljeval ali zožil, ali pa ga bodo celo zadušili. Če pa pogledamo, kaj se dogaja v Rusiji, na Kitajskem, v Afriki, se mi zdi, da je demokratizacija planetarni proces.

Vedno znova pa je treba razčiščevati, kaj demokratizacija pravzaprav pomeni. Besedo uporabljamo vsi, razumemo pa jo pogosto v čisto nasprotnih pomenih. Kultura dialoga pač ne pomeni zgolj tega, da drug drugemu povemo svoje mnenje, sploh pa ne poskušamo najti skupnih prvin. Dialog tako lahko postane prazno besedičenje, ljudje pa imajo tega dosti.

drugačno. Primerjava položaja pri nas in v nekaterih bolj oddaljenih delih sveta pokaže, da je položaj pri nas nedvomno veliko boljši. Ob konkretnih dogodkih pa se seveda vedno znova hitro zavemo, da pravice vsakega človeka še zdaleč niso docela uresničene. Najbrž nikjer na svetu niso popolnoma realizirane.

Prav zato mislim, da se je treba odkrito in pošteno zavzeti vsakokrat, ko so pravice nekega konkretnega človeka kršene. Abstraktno se zanje zavzemajo vsi, konkretno pa so vedno znova ogrožene.

Cerkvi se pogosto očita, da se zavzema zgolj za versko svobodo in pravice vernih. Treba je priznati, da je v zgodovini marsikdaj bilo to res. Vendar pa se je celotna miselnost bistveno spremenila. Tisti, ki poznajo razvoj Cerkve po drugem vatikanskem koncilu, kaj takega ne morejo več trditi.

• *V Družini ste 10. junija v članku, ki je govoril o aretacijah Janše, Borštnerja in Tasića, zapisali, da »moramo podpirati vse, ki se ob teh aretacijah zavedajo, kaj vse je s tem*

(Dajje na str. 4)

Grdina Pogrebni Zavod

17010 Lake Shore Blvd. 531-6300

1053 E. 62. cesta 431-2088

V družinski lasti že 85 let

CERKEV MED DEMOKRACIJO IN VOJAŠKIM REŽIMOM

(Nadaljevanje s str. 3)

postavljeno pod vprašaj». Kaj pa je postavljeno pod vprašaj?

Najbolj medsebojno zaupanje. To je temeljna vrednota, brez katere smiseln pogovor sploh ni mogoč. Takrat sem si rekel, da bi bilo treba preprečiti, da bi se zaupanje ne zamajalo ali celo sesulo, tako da se sploh ne bi mogli več pogovarjati in na tak način reševati vprašanj. Razlogi za nevarnost tega zloma so zelo konkretni. Ob teh aretacijah in zaporih je bilo toliko čudnih okoliščin, da je postala nezaupljivost zares upravičena.

Osebnostno se mi je zdelo skrajno nevarno vzdušje medsebojnega obtoževanja, podtikanja in nestrpnosti. Bal sem se nepremišljenih reakcij in pojavov, ki lahko položaj bistveno spremenijo. Zlahka pride do obračunavanja, demonstracij in nasilja. Skrb za to me je pripeljala do tega, da sem spodbudil podpiranje vseh tistih, ki se kjerkoli in kakorkoli zavzemajo, da bi zaupanje, svoboda in mirno sožitje ne bilo postavljeno pod vprašaj.

Danes postavljajo gospodarski položaj v prvo vrsto. Sem sem mnenja, da je treba **spremeniti temeljne etične usmeritve in vrednotenja**, osebnega odločanja in svobodnega izbiranja, ker smo ujeli v položaj, ki ne kaže zelo obetajoče prihodnosti.

• *Ob pravicah vernih je Cerkev v uradnih razgovorih s politiko zelo previdna. Ali ne poudarjate splošne človeške ravni zaradi strahu, da bi vas obtoževali verskega šovinizma, če vprašanje postavim v najbolj grobi obliki? Ali se vam zdi pravica do veroizpovedi realizirana?*

Načelno je jasno izpovedana v ustavi. Jasno je povedana v zakonu o položaju verskih skupnosti v Sloveniji. Ko pa gre za čisto konkretne primere, na primer v službi, pa morajo tisti, ki jasno izpovedujejo vero, večkrat računati s posledicami. Takoj nastane vprašanje, koliko je socializem ateističen, ali pa hoče biti bolj odprt, tako da imajo tudi verni v naši družbi možnost, da prevzamejo odgovorna mesta.

• *Tukaj najbrž prihaja do spopada dveh dogmatizmov. Katoliška Cerkev je za potrebe zahodnoevropske civilizacije izumila dogme, naključje pa je hotelo, da je nasprotnik Cerkev postala najbolj dogmatična politična stranka. Kako se ta dva sistema soočata?*

Najprej bi morali nekoliko razčistiti pojem dogme, potem pa podobnost ali razliko med obema sistemoma. Vem, da je ta očitek eden najpogostejših in še marsikak pogovor po potrebi, predno bodo jasne razlike in kaj sploh hočemo oziroma česa nočemo.

Vaše vprašanje je napak formulirano. **O tem, da je Cerkev izumila dogme, ne moremo govoriti.** Cerkev sprejema in oblikuje dogme, kolikor se

zaveda, da jo veže božje razodetje. To formulira v stavkih, da bi imeli neko možnost identifikacije z evangelijem. Kdor hoče ostati kristjan in član Cerkve, ve, da je to zanj obvezno. Cerkev svojih dogem ne more izbirati kar tako. Cerkev ne more iznajti nobene dogme in nobene odpraviti. Vezani smo na razodetje in na Sveto pismo, ki ga razlaga cerkevno učiteljstvo.

V tem je bistvena razlika od partije. Partija nima razodetja, ampak svoje klasike, ki jih upošteva, dopolnjuje in popravlja. Socializem hoče biti znanost. Znanost pa se stalno razvija na podlagi človeških spoznanj in raziskav in se nenehno spreminja in zato dogem ne pozna. Kljub temu pa pride do skupne oznake dogmatizma kot nečesa pejorativnega.

Cerkev ohranja in pogloblja svoje verske resnice in nekateri pravijo, da je to dogmatizem. Včasih je bilo v Cerkvi res preveč golega ponavljanja. Po drugem vatikanskem koncilu pa se veliko bolj zavedamo zgodovinskih danosti in razvoja, znamenj časa in novega razumevanja na podlagi večjega spoznavanja človeka in sveta. V socializmu označujejo za dogmatike tiste, ki sploh niso odprti za razvoj, ampak samo ponavljajo iste teze. Najbrž zaradi tega nekateri mislijo, da gre pri Cerkvi za isti mehanizem kot pri partiji in da se zaradi tega zlahka sporazumevata in dogovarjata. **Ni mi znano, da bi v Sloveniji prihajalo med Cerkvijo in partijo do kakršnih koli dogovarjanj v tej smeri.**

• *Kdo pa je vaš sogovornik?*

Vsakdo, s katerim se pač srečam, uradno pa predsednik komisije SRS za odnose z verskimi skupnostmi **prof. Frlec** in v zadnjem času tudi predsednik Socialistične zveze **Jože Smole**. Z drugimi predstavniki družbe se srečujemo ob različnih priložnostih. O tem, da bi s partijo ali s kom drugim sklepali aranžmaje o tem, kdo bo imel oblast nad čim, pa sploh ni govora. To, da nam ne gre za trd dogmatizem, bomo morali najbrž še velikokrat razlagati. Nekateri bodo to sprejeli, drugi bodo rekli, da je zunanji vtis drugačen in jih najbrž ne bomo mogli prepričati.

• *Je opaznejša prisotnost Cerkev v javnosti posledica ofenzivnejše strategije Cerkev ali popuščanja politike?*

Po mojem ne eno ne drugo. Mislim, da gre za nevzdržen razvoj k večji toleranci in demokratičnosti. Postajamo bolj stvarni in se osvobajamo ideologije. Z različnih vidikov, z različnimi predznaki se pogovarjamo o istih stvareh. Nastalo je neko novo ozračje...

• *Koliko je določeno s trenutnim ozračjem v slovenski politiki?*

Ko sem postal škof leta 1980, sem izrecno poudaril, da

bo moje prizadevanje v slovenski Cerkvi usmerjeno v to, da bi se čim bolj uveljavila svoboda, pravičnost in enakopravnost vseh in da se bom zavzemal za vsakega človeka brez razlike, kjerkoli se mu godi kakšna krivica. Ko gre za konkretne ljudi in konkretne razmere, pa mi pri izpolnjevanju te naloge še bolj spodbudijo. Ne gre torej za kak oportunističen, temveč za zvestobo svojemu poslanstvu.

• *Javno nastopanje cerkvenih dostojanstvenikov je še vedno zelo travmatično. Če Smole vošči vesel božič, kar je bolj izraz lepih manir kot kaj drugega, je cela dežela v ognju. Vaš nastop na radiu ali televiziji je izjemen medijski dogodek. Mislite, da bo vaše javno nastopanje kdaj doživelo normalno reakcijo?*

Druge poti sploh ne vidim. Drugo leto bo 200-letnica francoske revolucije. Takrat so nekateri mislili, da bo konec s Cerkvijo in ne bo več nobene potrebe po veri. Res je bilo treba dolgo časa, predno je prišlo do detravmatizacije. Toda razvoj je bil nezadržljiv. Ali pa pogledajte praznovanje 1000-letnice pokristjanjenja Rusije. Pred petimi leti bi si ne mogli misliti, da bi lahko praznovali 1000-letnico na takšen način.

Vse to kaže, da je nestrpnost in nezaupanje mogoče preseči. Nasilje in omejevanje človekovih pravic je znamenje strahu in nemoči. Zgodovinske napake so se dogajale. Priznati jih moramo odkrito. Pred resnico ni treba imeti nobenega strahu. Na dan mora priti celotna resnica. Preseči moramo preteklost in iti naprej v prihodnost.

Vročina in piknik-maše so za nami

(Nadaljevanje s str. 2)

ne samo polka viža. Po njej mnogi narodi plešejo, tudi nemški. Samo srbski ne, ker ima svoja narodna kola, kot jih imajo tudi drugi slovanski narodi, pa celo Grki in Judje.

Po maši so pevci prišli k Jožetovi hiši, koder je bila boljša akustika, in nam zapeli nekaj kranjskih, večinoma pa koroških pesmi. Kar prav je bilo, da je Armin Kurbus kot vodja Zvona bil njih »potni maršal«. Tako nam jih je pred njihovim ad hoc koncertom predstavil. Podrobneje pa je pevec med petjem predstavljal njihov dokaj šegavi »Joki« — drugi tenorist Jokej Logar.

Svoje — rekel bi — kar pravo domače koncertno prepevanje so začeli s pesmijo Mlatiči. Velikokrat smo jo slišali. Tudi Zvonovci in Slovenski oktet pa Fantje na vasi v Clevelandu jo pojo. In vendar teh osem moških grl, katera vadi več muzikolog Bertej Logar, je pesem zapelo povsem drugače. Pevovodja ima namreč drugačen prijem in osebno občutje, ki daje svojstveno interpretacijo. To velja za vse pesmi, ki so nam jih zapeli.

Menda prav nič nobenega ne zapostavljam, če izrazim

Misijonarji nam

Kaj vse zdravi dr. Masletova

Ranomena, kraj, ki leži na jugovzhodnem delu Madagaskarja, je že marsikom znan. Tu že več let delujejo slovenski duhovniki, v zadnjih letih delujeta tukaj Klemen Štolcar in Lojze Letonja. V mesecu septembru lanskega leta sva se jima pridružili še midve s Heleno. Odstopila sta nama eno

Ta članek je izšel v »Misijonskih Obzorjih« (maj 1988) izpod peresa misijonarke dr. Sonje Masle. Sestra dr. Masle, ga. Vlasta Scancar, je naša naročnica, prav tako poznajo dr. Masle mnogi drugi naši bralci.

Ur.

od dveh hiš, ki sta na misijonu. Hranimo se pri skupni mizi. Vendar za naju že gradijo novo hišo, ki je bila predvidena že pred leti, a se je delo zaradi pomanjkanja cementa zakasnilo.

Do pred enim letom so za bolnike skrbele sestre kar v svoji hiši. Prejšnja prednica pa

svoje mnenje, da so po mojem boljši od Slovenskega okteta. Vsak glas je dovršen v vsem, skladje perfektno. Njih drugačnost ob istem je tako močna, da ne moreš mimo tega.

Vsi pevci so mladi, narodno zavedni slovenski razumniki, ki v večini že delujejo med našimi koroškimi ljudmi. Opominjajo jih s pesmijo na slovensko besedo, kot nam je mimogrede povedal Joki. Premnogi Korošci jo čisto pozabljajo, ker se morajo učiti državnega jezika — nemščine. In tako so pri oktetu prišli tudi po besedilu in kompoziciji do čisto svojih »modernih« narodnih popevk, zvenceh čisto iz narodnih pesmi, ki so mirne, toda bojne v ohranjanju narodne zavesti s pomočjo slovenske besede v zvenceh melodiji.

In kdo bo od nas pozabil njihovo pesem: Pa kaj naredil hudo... s tem, da mlad Korošec slovensko govori včasih namesto nemškega. Pa tista: Ali je Janez ali Johannes...? Vprav takšne pesmi nam jasno povedo o težkem narodnem stanju na Koroškem, ko naši ljudje, vsaj nekateri še, čutijo in vedo, da gosposvetski zvon utihuje in da jim močnejše doni Trnovski zvon v Ljubljani. Zato so nam zapeli podobno, moderno od Adamiča (pa ne Emila) in po Mlatičih: Po jezeru bliz Triglava... ter nas s pesmijo popeljali na Dravsko polje... čeprav tam nikdar ni bilo knežjega kamna, ampak je začetek tiste prostranosti z Blatnim jezerom, ob katerem je bil grad, in v njem slovanski knez, ki je povabil v goste sv. Cirila in Metoda...

V poletni vročini so nam prepevali, nato še rojakom v Clevelandu in jih, kot so nas, opomnili, da je slovenska beseda svetinja in narodni zaklad, ki ga ne smemo zapraviti.

Tone Osovnik

je zgradila dispanzer. To je lesena stavba s 4 prostori: čakalnica, soba za sprejem bolnikov in prevezovanje ter soba za pregled bolnikov. Poseben vhod ima soba za gobavce, kjer imajo ti zaradi velike oddaljenosti oskrbljeno prenočišče in možnost kuhanja.

V dispanzerju delamo vsa drugi dan skupaj s pomočnicami, občasno pomaga tudi sestra. Vmesne dneve obiskujemo bolnike na domu v krajem samem ali v oddaljenih vaseh. V teh dneh opravimo tudi vse potrebno za delo v dispanzerju in nudimo pomoč težjim bolnikom, ki se javijo kar na misijonu. Bolnikov je zelo veliko, različne starosti, med njimi je največ otrok, tudi obolenja so raznolična glede na letna obdobja in vremenske prilike. V času vročine je največ bolnikov z drisko in s krvavo grizo, ki se posebno pri otrocih večkrat konča s smrtjo.

Ko pa nastopi deževna doba, se vrstijo prehladna obolenja s komplikacijami, s pljučnimi in astmatičnimi napadi. Vse leto pa prihajajo bolniki z bolečinami v sklepih, hrbtenici, s poškodbami, ranami in kožnimi obolenji. Veliko je primerov spolnih bolezni. Živimo v tropskih krajih, kjer prevladujejo tropske bolezni in parazitarna obolenja.

Vsako prvo sredo v mesecu imamo ambulanto za gobavce, ki jih je okoli 400. Žalostno je, da zanje nimamo zdravil. Zato se občasno povezujemo z najbližjim gobavskim centrom v Ambatoabo pri Farafangani, ki ga imajo v oskrbi sestre usmiljenke.

Poseben dan, t. j. tretja srede v mesecu, je namenjen podhranjenim otrokom, ki jih je iz meseca v mesec več. Stareše spodbujamo in se z njimi skupaj trudimo, da bi se otroci telesno in duhovno razvijali, primerno njihovi starosti. Velik pomen pri tem ima poučevanje o prehrani in ostalem, kar je potrebno za rast in razvoj otroka, zelo pomemben pri tem pa je tudi osebni pogovor s starši. Najbolj ogroženim otrokom delimo mleko v prahu.

Vse kar je bilo doslej omejeno, so šele začetki našega dela. Veliko imamo načrtov, še več želja, kajti potrebe so zelo velike, naše možnosti pa zelo omejene. Še vedno nam primanjkuje zdravil, sanitetnega materiala in drugih pripomočkov, ker jih zelo veliko porabimo.

Pri vsem našem delu in skrbeh pa zaupamo v božjo Previdnost, kajti kdor zaupa v Boga, ni nikoli osramočen.

Vsem prijateljem pošiljava vroč misijonski pozdrav
Dr. Sonja Masle
in Helen Skrabec
misijonarke

Ameriška Domovina
je Vaš list!

Kanadska Domovina

NEKATERIM V PREMISLEK, DRUGIM V POBUDO

Marija Markeš

Toronto, Ont.

TORONTO, Ont. - Dr. Marko Kremžar, načelnik SLA (SDK) in član Slovenskega narodnega odbora, ki je govoril na letošnjem Slovenskem dnevu v Torontu, je lani na Slovenski pristani v Castelarju (Argentina), govoril slovenskim javnim delavcem, ki so se zbrali na pristani 12. 10. 1987. Njegov govor ni bil namenjen zgolj argentinskim slovenskim javnim delavcem, temveč je po svoji vsebini zajel tudi nas na severno-ameriškem kontinentu in drugod po svetu, kjer se nahajajo Slovenci z mislijo na svobodo, demokracijo in narodno neodvisnost. V tem je pravzaprav smisel politične in ideološke emigracije, ki se je leta 1945 umaknila iz domovine in osnovala temeljno opozicijo komunističnemu režimu, ki naši domovini vlada zadnjih 43 let.

Resnica sicer počasi pronica na dan, vendar je v teh štirih desetletjih in več prodrlo dovolj globoko, da je že med samimi komunisti načela dvom, da OF in NOB nista bili vse tisto, kar so stalinisti učili, mlade narodnjake pa zvajljali v svoj tabor v boj proti »okupatorju«, kar pa se je končno izkazalo, da je bil to boj proti lastnemu narodu, proti stoletnim krščanskim tradicijam in vernosti našega naroda. Zmagoviti stalinizem, ki je že med svojo revolucijo pokazal svoj obraz, se je popolnoma razgalil s poboji tisočev od Angležev vrnjenih domobrancev in četnikov. Pred zgodovino so dokončno popolnoma razgaljeni, da njihova borba ni bila za osvoboditev naroda, temveč ga podjarmiti internacionalnemu komunizmu. Zakasnelo je Tito pretrgal zveze z ZSSR l. 1948. Stalinizem je v Jugoslaviji opravil svoj krvavi posel in vzelo bo najmanj 3-4 generacije, predno bo ta greh opran.

Govor dr. Marka Kremžarja v Castelarju sem posnel iz knjige »II. Katoliški shod Slovencev v Argentini 1987«.

(O.M.)

NAŠE POSLANSTVO

A. — Zakaj smo v Argentini? Zakaj Slovenci, polni slovenske zavesti in čuta soodgovornosti za narodovo usodo, razglabljam o njej, tisoče kilometrov daleč od narodove glavnine?

Zakaj se trudimo, da bi naši potomci sprejeli kot svoje tiste vrednote, katerim smo mi posvetili svoje življenje?

Odgovor je treba iskati v naši preteklosti, v najbolj kritičnih letih slovenske polpreteklega zgodovine.

Takrat smo se mi in naši predniki z velikim delom slovenskega naroda uprli komunistični partiji, ki je pričela

med sovražno zasedbo in pod videzom osvobodilnega boja svojo krvavo revolucijo. Njen namen je bil doseči totalitarno oblast in spremeniti slovenski narodni značaj po svoji ideologiji in zamisli.

B. — Zakaj se je slovenski narod tiste dni tako odločno uprl komunizmu?

Čeprav so osebne odločitve vsebovale različne nagibe, lah-

Spominsko romanje v Midland

TORONTO, Ont. - Kakor vsako leto, bo letošnje romanje 11. septembra. Ob 11. uri se bomo zbrali pri Spominskem križu za kratko proslavo, na kateri se bomo spomnili vseh naših ubitih bratov in sester. Za tem bo križev pot na prostem, nato kosilo. Čas sv. maše bo objavljen pri cerkvi. Vsi lepo vabljeni, da se tega spominskega romanja udeležite!

Pripravljali odbor
obeh borčevskih
organizacij

ko rečemo, da zato:

— Ker je partija odpor izzvala s poboji zavednih rojakov;

— ker smo verovali v vrednoto človekove osebe in njegove svobode;

— ker smo zaupali nauku Cerkev, ki nas je svarila pred nevarnostjo komunistične zmote;

— ker smo ljubili svoj narod in zavračali vsak totalitarizem, ki bi hotel omejevati našo družbeno rast, svobodo in samostojnost;

— ker smo hoteli za slovenski rod lepšo bodočnost.

Za zmago krščanskih, slovenskih in demokratičnih vrednot je bila tedaj velika večina slovenske katoliške mladine pripravljena darovati tudi življenje.

C. — Ta doba nam je dala junake in mučence.

Preden se je začel oborožen odpor proti komunistični revoluciji, so komunisti že pričeli z likvidacijami mož in žena, fantov in deklet zaradi njihove narodne zavesti, idejne jasnosti in verskega prepričanja.

Ko je bilo vojne konec, so novi oblastniki še naprej morili svoje razorožene idejne nasprotnike.

Iz krvi teh žrtev rastemo in vztrajamo mi, ki smo preživeli; raste slovenski rod na neslovenski zemlji; raste, tudi v domovini, novo upanje slovenstva.

One so dale življenje za svoje prepričanje in za naše skupne vrednote. Nam je bilo življenje ohranjeno, da ga odgovorno živimo in da ga posre-

dujemo novemu rodu skupaj s tistimi vrednotami, katerih obrambo je terjala smrt naših bratov.

V tistih težkih dneh smo se vsi odločili za zvestobo svoji veri in svojemu narodu. Nekateri so svojo veliko preskušnjo zvestobe že prestali, naša je na preskušnji vsak dan.

Č. — Ali smo delali prav?

Slovenski pisatelj in mučenec Narte Velikonja je pred sodniki, ki so ga obsodili na smrt, dejal, da smo lahko pogršli v taktiki, a da se v bistvenem nismo motili.

Čas potrjuje, da smo v naših osnovnih odločitvah, to je v uporu komunističnemu nasilju, storili, kar je bilo prav.

Cerkveni nauk vedno znova poudarja veljavnost osebnih in družbenih vrednot, za katere smo se odločili.

Na drugi strani pa komunistični sistem s svojim naukom in delovanjem neprestano dokazuje, da zavaja posameznike in družbo na pot, iz katere ni izhoda.

D. — Kaj smo kot begunci rešili?

Predvsem smo si rešili življenje, ki je velik, a odgovornosti poln božji dar.

Z življenjem smo rešili tudi življenje svojih otrok in njih rodu. Rešili smo našo enkratno zgodovinsko izkušnjo, ki je del zgodovinske resnice, izkušnjo, ki jo imamo kot edinstvene priče nepravdanih krivic in strašnih dogodkov, o katerih je oblast v domovini štirideset let molčala in o katerih še danes poskuša zakriti resnico.

Ohranili smo tudi del bistvenih narodnih tradicij, kot so vzajemnost, prostovoljno delo za skupnost, prvenstvo vere in kulture v osebnem in družbenem življenju.

Odnegli smo s seboj v svet sposobnost za resno, odgovorno delo, smisel za kvaliteto, vztrajnost in doslednost tako v mišljenju kot v delovanju, čut

(dalje na str. 6)

— D U N A J —

Potovanja so zanimiva, pa tudi utrudljiva. Vedno je mogoče kaj novega videti, saj je svet poln zanimivosti in lepot. Vsaka dežela ima svoj poseben čar. Opisala bom svoje vtise po obisku Dunaja, glavnega mesta Avstrije.

Letalo je pristalo na dunajskem letališču. Letališče je lepo urejeno in je kaj lahko najti prevoz v mesto. Na razpolago so avtobusi in seveda taksiji. Je pa razlika med našimi in avstrijskimi šoferji. Ontarijski šoferji pomagajo potniku zložiti kovčke v avtobus, dunajski pa le odpro in zapro vrata za prtljago. Potniki si morajo sami pomagati. To je bila prva razlika, ki sem jo opazila takoj na letališču.

Za radovedne turiste je pa lepo urejeno. Treba se je le priključiti eni ali drugi turistični skupini in poslušati, kaj pripovedujejo. Razlagajo v različnih jezikih. Za italijansko govoreče imajo italijansko govoreče vodiče, za špansko govoreče turiste vodiče, ki ta jezik govorijo, isto za angleško in francosko govoreče turiste. Torej ni treba nemško niti znati. Turizem je poskrbel za vse: vse pokažejo in vse razložijo.

Schönbrunn, nekdanja cesarska palača, stoji že nekaj stoletij na Dunaju in je že marsikaj videla in tudi pretrpela. Za časa cesarja Maksimilijana II. se je imenovala Katerburg. Čez pol stoletja so jo že morali popraviti, ker so jo bili Madžari precej razbili l. 1605. Kmalu so pridrveli Turki in v l. 1683 palačo spet razdejali. Za časa Marije Terezije je bila palača premajhna in tako so jo l. 1743 povečali. Med zadnjo vojno ji bombe niso prizanesle in tako jo je bilo treba spet popravljati.

In tukaj v Schönbrunnu sta se pogovarjala leta 1961 Nikita

Hruščov in John F. Kennedy, in sicer v dvorani, ki je visoka 10 m, vsak lestenec pa ima 72 sveč.

Za časa Marije Tereze je bilo potrebnih 800 ljudi, ki so skrbeli za čistočo in vzdrževanje palače. Samo za izmenjavo sveč je bilo določenih 25 ljudi. V tistih časih seveda ni bilo električne razsvetljave, morali so imeti ogromno število sveč. Samo v salonu za plesne zabave je gorelo okrog 900 sveč. Ko so sveče pogorele, je bilo zabave konec.

Nekdanji konjski hlevi so sedaj preurejeni v stanovanja. Zdaj tam ni več konj, nadomeščajo jih avtomobili. Življenje gre pač svojo pot. Po mestu pa še vozijo kočijaži in razkazujejo zanimivosti in lepote mesta radovednim turistom.

Kogar zanimajo Lipicance, si jih tudi lahko ogleda v šoli, kjer jih vadijo.

Na Dunaju je tudi spomenik sovjetskega vojaka in to kar precej visok. Vodomet poleg pa ne sme presegati višine tega spomenika. Vsaj tako je bilo povedano.

Nekaj posebnega je gotska katedrala sv. Štefana, ki stoji tam že od l. 1147, torej več kot 800 let. Da je katedrala preživela najrazličnejše nesreče, si lahko vsakdo predstavlja. Bili so turški napadi in hude bitke v zadnji vojni, ko so bili razbiti zvonovi, orgle in streha. Zdaj pa je vse lepo popravljeno.

Kaj pa Dunajčani danes? Za moj okus so ljudje lepo in okusno oblečeni. To velja predvsem za vse, ki ne spadajo več med najmlajši rod. Ko sem hodila po ulicah, mi je padlo v oči veliko število psov. Psi so spremljevalci mladih in starih, moških in žensk. Zdi se mi, da je kar malo preveč teh pasjih živali, ki puščajo svoje sledove po mestnih ulicah.

Po trgovinah je vsega dovolj, niso pa tako radodarni s plastičnimi vrečkami kot tu v Torontu. Dunajčanke gredo v trgovino s košaro ali vzamejo s seboj večjo torbico, da lahko spravijo notri, kar pač kupijo. Cene so pa višje kot tu v Torontu, pa naj bo to obleka ali pa hrana.

Dobro je pa to, da povsod znajo angleško, pa naj bo to v trgovinah ali na železniških postajah. Tudi policaj mi je znal razložiti v angleščini, v katero smer naj se peljem s tramvajem, da bom prav prišla.

Da sta na Dunaju dva zelo lepo urejena domova za študente Korotan in Koper, je več ali manj znano.

Škoda, da je bilo bivanje na Dunaju precej kratko in je bilo treba iti naprej po Avstriji.

ŽUPNIJSKA HRANILNICA in POSOJILNICA "SLOVENIJA"

Vam nudi razne finančne usluge: Posojila za hiše, avtomobile, potovanja, študij itd. Vaši prihranki pa se obrestujejo po najvišji možni stopnji.

POSLUŽITE SE NAŠE SLOVENSKE FINANČNE USTANOVE!

URADNE URE

na 618 Manning Ave. Toronto Tel.: 531-8475
Torek — sreda _____ 10 a.m. — 3 p.m.
Četrtek — petek _____ 10 a.m. — 8 p.m.
Sobota _____ 10 a.m. — 1 p.m.

na 739 Brown's Line, Toronto Tel.: 255-1742
Torek — sreda _____ 10 a.m. — 3 p.m.
Četrtek — petek _____ 12 p.m. — 8 p.m.
Sobota _____ 10 a.m. — 1 p.m.

v Hamiltonu pri sv. Gregoriju Velikem Tel.: 561-9952
Vsak petek od 4h do 8h zvečer.

Nekaterim v premislek, drugim v pobudo

(Nadaljevanje s str. 5)

za družinsko življenje in krepko prijateljstvo.

Rešili smo v sebi ljubezen do jezika.

Rešili smo si slovenstvo in krščanstvo.

Vse vrednote, ki smo jih rešili zase in za svoj rod, pa moramo z neodgovornim življenjem tudi zapraviti.

E. — Kaj smo s svojim begunstvom narodu odvzeli?

Poleg tisočev pobitih, ki bi pomenili drugače za narod močan vir moralne in biološke sile, je naše begunstvo odvzelo narodni glavnini del tistega ljudstva, ki se je posebno močno zavedalo svojih družbenih odgovornosti.

Odšle so družine, ki so bile pripravljene za svoje slovenstvo in krščanstvo kaj žrtvovati.

Odšla je plast zavednih narodnjakov.

Odšel je del narodove biološke, moralne in intelektualne sile.

Vprašanje je, ali se je narod s tem odhodom osiromašil ali pa ima v tujini spravljeno moralne, kulturne, biološke in politične rezerve, ki bi doma ne mogle obstati.

Odgovor na to vprašanje nosimo v sebi mi vsi, predvsem pa tisti, ki se ukvarjajo z vzgojo mladine in z javnim delom.

Rod nekdanjih beguncev stoji pred svojo vestjo:

— Ali smo svoj narod osiromašili za ceno lastne varnosti ali pa ga bogatimo iz možnosti, ki nam jih nudi svet?

— Ali ohranjamo življenje in vrednote le zase

— ali hranimo prejeta in zapupano nam duhovno bogastvo kot del narodovega premoženja za čas, ko bomo lahko vse — z obrestmi — svojemu narodu vrnili?

Bistvena preskušnja, ki bo pokazala na čistost namenov našega zdomstva, je še pred nami.

F. — Ohranjeno življenje in osebna svoboda nista zastoj.

Z življenjem, ki smo ga po božji volji rešili, da lahko mislimo, delamo in odločamo svobodno, smo prejeli v povečani meri soodgovornost za nesvobodne rojake, ki so ostali izpostavljeni totalitarnim

pritiskom protiverskega in raznarodujočega sistema. Svojim otrokom in otrok otrokom pa smo z življenjem predali isto nalogo.

Kako se to zgodi? Kako predajamo odgovornost potomcem?

Otrokom smo dolžni posredovati z ljubeznijo čut za ljubezen. Najprej ljubezen do nas, ki smo njih starši. Četrta zapoved obvezuje v obeh smereh. Ta ljubezen ni najvišja, a je naravna, osnovna; ne izčrpa se v osebi očeta in matere, temveč zajema vse, kar je njima res pri srcu. Otroci, ki imajo starše radi, cenijo to, kar je njim sveto.

Nato je naša naloga, posredovati otrokom ljubezen do Boga, ki je naš skupni oče. Na njej temelji vsa naša vera in ves smisel življenja. Potem jim približamo ljubezen do najbližjih, do svojega rodu. Kulturna rast in družbena vzajemnost izvirata iz nje.

Z ljubeznijo pa predajamo svojim otrokom tudi odgovornost. Ni ljubezni brez odgovornosti; brez nje pa tudi ni bogatega in polnega življenja.

G. — Kaj je naša posebna odgovornost?

Poslanstvo slovenskega rodu, ki izhaja iz begunskih vrst, je:

— ohranjati spomin na zgodovinsko resničnost revolucije, dokler ne bo žrtvam vrnjena čast in ne bo vsem jasna krivica, ki jo je narodu storilo nasilje komunističnega totalitarizma;

— gojiti čut za dostojanstvo človekove osebe, za narodno politično svobodo, za globoko osebno vero in za pogumno javno delovanje v skladu s svojim prepričanjem;

— razvijati v sebi in med seboj zavest soodgovornosti za nedosežene slovenske narodne pravice, za lepoto in svojskost slovenskega jezika in naše kulture ter za ljubezen do vsega narodnega občestva;

— posredovati vse te vrednote svojim najbližjim pa vsem rojakom vedno in povsod, kjer imamo za to priložnost;

— pričevati svetu o slovenski preteklosti in sedanjosti in širiti naše zahteve glede naro-

dove bodočnosti.

Svojemu narodu smo dolžni kot posamezniki in kot skupnost: rasti iz slovenstva za slovenstvo, kjerkoli smo, ne glede na čas in razdalje.

To je veličastna naloga, ki zahteva velikodušnih oseb, ki ne pričakujejo ne koristi ne zunanje slave. Svet plačuje rad le majhne naloge in majhne usluge. Resnično velika poslanstva in požrtvovalne napore za bližnjega, za narod, za Cerkev — plačuje le Bog.

H. — Zvestoba narodu v tujem svetu ni nekaj izrednega.

Taka preskušnja ni zadela le nas. A kot vsaka preskušnja je tudi ta prečiščujoča. Čisti naša srca in naše vrste. Biti zvest temu, kar si, je pogoj osebne rasti tako na svoji zemlji kakor zunaj nje.

Sveto pismo nam postavlja zgled judovskega zdomca, Nehemija, ki ni poznal dežele svojih očetov, a se je le zanimal za svoj rod, se postil ter zanj »molil pred nebeškim Bogom«. Čeprav je imel na dvoru perzijskega kralja položaj in ugled, ki pohitel na pomoč rojakom, ki so bili na svoji zemlji »v veliki stiski in sramoti« in niso bili zmožni pozidati niti jeruzalemskega obzidja. Vendar z Nehemijevo pomočjo in na njegovo pobudo so rekli: »Vstanimo in zidajmo! In pogumno so se lotili dela.« (Neh. 1 in 2.)

Zvestoba je krepost in ljubezen do svojega rodu je stara kot človeštvo in ni vezana na bivanje na svoji zemlji.

Psalm 136. nas spominja, da je zdomstvo vedno preskušnja ljubezni do svojega naroda.

Ob rekah babilonskih smo sedeli in jokali

spominjajoč se Siona...

Kako naj pojemo pesem Gospodovo

v tuji deželi?

Če poznam tebe, Jeruzalem,

naj bo pozabljena moja desnica;

moj jezik naj lepi na nebu,

če se ne spomnim tebe,

če ne denem Jeruzalema nad vse svoje veselje...

To je pesem zvestobe. Kdor dene slovenstvo nad vse svoje veselje, sme upati, da bo mogel s psalmistom tudi 137. psalm rekoč:

....
Ko sem te klical, si me uslišal,

pomnožil si moč v moji duši.

....
Če hodim sredi stiske, me živega ohranjaš,

zoper jezo mojih sovražnikov steguješ svojo roko,

tvoja desnica me rešuje.

Gospod bo zame dovršil začeto.

Gospod, tvoja dobrotja traja na veke...

Če bomo storili svoje in zapali v Gospoda, bo On za nas dovršil poslanstvo, ki smo ga mi v njegovem imenu pričeli.

Gospod bo zame dovršil začeto...

(Se bo nadaljevalo)

Oglašujte v
Ameriški Domovini!

KOLENDAR

društvenih prireditev

SEPTEMBER

4. — Vrtna veselica na Slovenski pristavi. Domača večerja. Za ples in zabavo igra orkester Alpski sekstet.

10. — Fantje na vasi prirede vsakoletni celovečerni koncert, v SND na St. Clair Ave. Igra ansambel Veseli Slovenci.

11. — Primorski klub priredi piknik na farmi St. Clair lovskega kluba na Ravenna Rd.

11. — Federacija kulturnih vrto v Clevelandu priredi praznovanje pri kulturnih vrto vih. Letos obhajajo 50-letnico Jugoslovanskega kulturnega vrta.

11. — ADZ prireja Pečenje školjk piknik na svojem letovišču v Leroy, O. Pričetek ob 2. pop.

18. — Fara Marija Vnebozeta prireja kosilo. Serviranje v šolski jedilnici od 11.30 do 2. pop.

18. — Vinska trgatev na Slovenski pristavi.

25. — Oltarno društvo pri Sv. Vidu priredi vsakoletno kosilo v avditoriju pri Sv. Vidu.

25. — S.K.D. Triglav, Milwaukee, priredi Vinsko trgatev v svojem Parku

OKTOBER

15. — Tabor DSPB Cleveland priredi svoj jesenski družabni večer v Slov. domu na Holmes Ave. Igrajo Veseli Slovenci.

16. — Prijatelji SND na St. Clair Ave. priredijo »brunch«. Pričetek ob 11.30 dopoldne v SND.

23. — Slomškov krožek priredi vsakoletno kosilo v avditoriju pri Sv. Vidu.

23. — Občni zbor Slovenske pristave, na Slov. pristavi.

23. — Slovenian National Art Guild praznuje 15-letnico v SDD na Recher Ave.

29. — Štajerski klub priredi Martinovanje v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Pričetek ob 7h zv. Igrajo Veseli Slovenci.

29. — Slovenski dom na Holmes Ave. priredi večerjo.

NOVEMBER

6. — Slovensko ameriški kulturni svet priredi »Slovenski večer« v SND na St. Clair Ave. Počaščen bo sodnik August Pryatel.

12. — Pevski zbor Jadran priredi jesenski koncert, združen z večerjo in plesom, v SND na Waterloo Rd. Igra Joey Tom-sick orkester.

12. — Belokranjski klub priredi martinovanje v SND na St. Clair Ave. Pričetek ob 6.30 zv. Igra Tony Klepec orkester.

13. — Slov. mladinski zbor Kr. 2 SNPJ praznuje 50-letnico s prireditvijo v SDD na Recher Ave.

25. — Slovenski dom na Holmes Ave. priredi Zahvalni dan večerjo. Igra Johnny Vadal orkester.

DECEMBER

4. — Pevski zbor Glasbena Matica priredi »brunch« in božični program v SND na St. Clair Ave. Igra Slogar orkester.

4. — S.K.D. Triglav, Milwaukee, priredi Miklavževanje.

Slovesna sv. maša za vzhodno-evropske države

Prezvizišeni škof William H. Keeler v Harrisburgu, Pa., je oznanil, da bo v nedeljo, 11. septembra, v katedrali sv. Patricija v Harrisburgu darovana posebna slovesna sv. maša za ljudstva iz vzhodno-evropskih držav. Somaševal bo škof Joseph V. Adamec iz Altona-Johnstown. Sv. maša po posvečena vernosti in kulturi ljudstev iz vzhodno-evropskih držav v harrisburški škofiji.

Pričakujejo, da se bodo te sv. maše udeležili zastopniki in verniki Slovakov, Hrvatov, Slovencev in ljudstev iz baltičkih držav. Napovedujejo da se bodo te sv. maše udeležili tudi Ukrajinci vzhodnega bizantinskega katoliškega obreda.

Za zanesljivost in stvarnost cen pri "kupovanju" ali prodaji Vašega rabljenega avtomobila se Vam priporoča slovenski rojak

Frank Tominc lastnik

CITY MOTORS

5413 St. Clair Ave.

tel. 881-2388

Josef's Hair Design

5235 Wilson Mills Rd.
Richmond Heights, Ohio
461-8544 or 461-5538

Č.g. Franc Bole se pogovarjal z dr. Karlom Bonuttijem

Ameriški Slovenec o svojem delu

Pred nedavnim je bil na obisku v Clevelandu in imel tudi zanimivo predavanje v Baragovem domu č.g. Franc Bole, urednik zelo branega in spoštovanega v Kopru izhajajočega verskega mesečnika »Ognjišče«. V letošnji 7-8 številki te revije, je g. Bole objavil obsežen pogovor, ki ga je imel s clevelandskim slovenskim rojakom dr. Karlom Bonuttijem. Daljše odlomke tega intervjuja posredujem našim bralcem. Ur.

Professor Bonutti ima veliko ljubezen do domovine, zato se tudi večkrat vrača domov, po Sloveniji ima predavanja o ekonomskih vprašanjih in uvaja tudi naše ekonomiste v razne skrivnosti te vede. 30. maja je imel predavanje o novi socialni okrožnici papeža Janeza Pavla II. To priložnost sem izrabil, da ga predstavim našim bralcem. Naj povem, da se tikava zato, ker se pravzaprav pozna iz otroških let.

Čeprav tvoj priimek zveni italijansko, si po državljanstvu Američan, po srcu pa Slovenec.

Vsekakor, ker priseljenci v Ameriki nikdar ne morejo postati Američani, ne popolnoma, morda naši otroci in otrok otroci, toda jaz ostanem to, kar sem bil, za kar me je mati vzgajala. Človek ima korenine, brez njih se ne da živeti.

Zato je važno, da so Slovenci, ki so šli po svetu, te korenine ohranili, se povezali med seboj in prav Cleveland je znan po tem, da ima veliko Slovencev in njihovih potomcev. Včasih so rekli, da je po številu Slovencev za Ljubljano drugo »slovensko mesto«. Pred prvo svetovno vojno in po njej se je tam naselilo veliko Slovencev.

Do leta 1920 je tam ostalo veliko Slovencev, to je bilo prav središče. Še danes živi v clevelandski okolici približno ena tretjina vseh Slovencev, ki so se naselili v ZDA. Če imamo v ZDA približno 300.000 Slovencev, jih 100.000 živi v neposredni okolici Clevelanda. Večina Slovencev, ki so se v tistih letih, ki si jih omenil, naselili v mestu samem, se je zadnja leta počasi preselila v predmestja, kjer imajo večje domove, več zemlje in so si finančno toliko opomogli, da lahko trdimo, da imajo danes višji standard kot povprečni Američan.

Slovenci so kljub vsemu ostali marljivi in skromni v svojem načinu življenja, upam, da bo tako tudi naprej, kajti to veliko pomaga, da si človek izboljša ekonomski položaj.

Na clevelandski univerzi si profesor za ekonomijo.

Leta 1967 sem prevzel to mesto, danes sem redni profesor socialne ekonomije. To je edina državna univerza v Clevelandu. Imamo še druge, privatne, ena je jezuitska, uršulinke imajo svoj koledž, notredamke svojega, na katerih imajo pravico podeljevati diplome druge stopnje, medtem ko naša univerza in še ena lahko podelita doktorat.

Že pri nas doma ni enostavno doseči tako stopnjo profesorja na univerzi.

Na naši univerzi bi želel videti še več Slovencev, saj imamo tudi nekaj slovenskih študentov. Tako bi se lahko bolj posvetili Slovincem. Ameriški Slovenci tretjega in četrtega rodu sicer ne obvladajo več slovenskega jezika, vendar se čutijo Slovence.

Rekel si, da predavaš socialno ekonomijo. Kaj obsega ta predmet?

To je ekonomija s posebnim poudarkom na socialnih vprašanjih. Kot profesor moram predavati tudi čisto teoretična vprašanja potrošniške ekonomije, marketinga.

Zdaj si nas seznanil s svojim delom v ZDA, k temu se bomo še vrnili. Zavrtimo zdaj film nazaj in si oglejmo, kako si prišel do tega, kar zdaj delaš. Doma si iz okolice Nove Gorice.

Točneje iz Bukovice blizu Renč in Bilj. Ta vas je zelo stara in tudi pod fašizmom je bila v prebivalcih tega kraja močna narodna zavest. Moj oče se je tudi rodil v Bukovici, njegov oče (ali moj stari oče) pa je prišel tja iz Furlanije, kjer je bil upravitelj posestev nekega goriskega grofa, ki je imel velika posestva tudi v Črni gori in v okolici Sarajeva. V času Avstro-Ogrske je bilo za starega očeta nerodno potovati iz Italije v Avstrijo (na Balkan), zato se je preselil iz Italije v Slovenijo (takrat Avstrijo) in si ustvaril dom.

Poročil se je s Slovenko. Zrasli smo v slovenskem okolju. Doma je bila velika družina: sedem fantov in dve sestri. Tudi sam sem nadaljeval v tem slogu: imam šest otrok in sem ponosen nanje. V ZDA sem odšel kot mladoporočenec, žena je tudi Slovenka, doma iz Nove Gorice, skupaj sva hodila v gimnazijo in se tako spoznala.

V osnovno šolo si hodil v domačem kraju?

Hodil sem v italijansko šolo, ko so fašisti zagrizeno zatirali slovenščino. Iz prvih let mojega šolanja se spominjam, kako sem bil zasramovan zaradi slovenščine, so so me sošolci klicali »sciavo« (v dialektu »ščavo« = it. suženj; sorodno »slavo« = Slovan). Tri leta sem študiral tudi v semenišču na Reki, kamor me je poslal škof Margotti, to je bilo v letih 1942—44, v letih ameriškega bombardiranja italijanskih rafinerij.

Tam sva se midva tudi spoznala, kot sem že na začetku omenil. Ti si bil sicer v višjih razredih.

Potem sem se vrnil v Gorico, kjer sem se vpisal v slovensko gimnazijo, ki so jo, sliši se čudno, ustanovili Nemci, toda že tisto leto je končala vojna in večina profesorjev je prišla iz Ljubljane. Na žalost se šolsko leto ni končalo, ker je bilo konec vojne in s tem tudi šole. Takrat sem odšel v srednjo Italijo, se vrnil in nadaljeval v novoustanovljeni slovenski gimnaziji pod ameriškim okupacijskim sistemom. Tam sem končal gimnazijo in licej. Odločil sem se za univerzo. Šel sem v znano friburško (Fribourg) univerzo v Švici, izbral sem politične vede in ekonomijo kot možno specializacijo v upanju, da bi prišel nazaj v Slovenijo.

Kje si stanoval v Fribourgu?

Prvo leto sem stanoval na nemškem kolegiju, nato mi je zmanjkalo denarja in sem slučajno dobil mesto asistenta na najbolj znani evropski gimnaziji, ki so jo vodili redovniki maristi. To je bila posebna gimnazija za bogate Francoze in tudi otroke drugih narodov, ki so imeli premožne starše, da so jim lahko omogočili študij. Takrat je tam študiral tudi sedanji španski kralj Juan Carlos Bourbon, ki ima pravico tudi do francoskega prestola. On je bil moj študent.

Red maristov se posveča vzgoji, ima duhovnike in brate. Pri njih sem bival in tako sem se lahko izšolal. Ta univerza je zelo dobra, edina katoliška univerza v Švici in 52% študentov je tujcev. Fribourg je mesto študentov, čeprav ima nemško ime, je danes popolnoma francosko govoreče mesto. Univerzo je ustanovil sv. Peter Kanizij, jezuit, potem pa so jih izgnali iz Švice in so šolo prevzeli dominikanci, ki jo še danes vodijo.

Kako si prišel v ZDA?

Pregovarjali so me, češ da bom tam imel še boljše možnosti, da se izpopolnim v študijih, spoznam drugačne razmere... Takrat je bila Amerika zelo daleč. Bilo mi je neprijetno, da bi odšel sam, zato sem se najprej poročil in skupaj z ženo sva z letalom potovala v New York. Ko sem prišel tja, pa ni bilo več prostega mesta za tisto službo, ki mi je bila obljubljena. Delovno mesto je bilo nenadoma ukinjeno.

Od tam sem šel v Cleveland, vedel sem, da je tam veliko Slovencev. Začel sem delati v tovarni, takrat sem jo prvič videl od znotraj, kajti kot študent nisem nikoli fizično delal. Zdaj sem moral poprijeti za vse. To je bila tovarna svedrov, ena največjih na svetu. Delal sem konice prav posebno tankih svedrov.

Istočasno sem se tudi vpisal na univerzo v Clevelandu za drugi magisterij iz čiste ekonomije, kajti možnosti v politični ekonomiji kot prišlek nisem imel. Ko sem končal, sem dobil mesto profesorja na Notre Dame College in tam sem ostal pet let, zatem sem dobil mesto asistenta na državni univerzi in tako napredoval do rednega profesorja.

SLOMŠKOV SIMPOZIJ

Hamilton, Kan., 17.-18. sept. 1988

— SPORED —

Sobota, 17. september:

2. pop. — Otvoritev simpozija v cerkvi: Molitev, petje, nagovor (g. dr. M. Jezernik: O pomenu in poteku Slomškovega procesa), in odkritje Slomškovega kipa.

Sledi kulturni spored v dvorani:

1. Zborna deklamacija mladine
2. Moški zbor Majolka: Slovenec sem
3. Predavanje z diapozitivi, rev. Celec
4. Mladinski pevski zbor zupnije Brezmadezne, Tor
5. Recitacija Rev. Dobrsek, 1. del
6. Moski zbor: Slomškova: Sloven'c Slovenca vabi
7. Recitacija 2. del
8. Zenski zbor Hamilton: Preljubo veselje (Slomsek)
9. Recitacija zaključek
10. Mesani zbor Hamilton: Hisica Ocetova

Razstava iz Slomškovega življenja in dela spodnji dvorani

- 6 zvečer — Večerja
- 8 zvečer Družabni večer: Veseli Pomurci ples, folklor, petje

Nedelja, 18. septembra

Slavnostna sv. masa 10 dop.

Somasevanje vodi torontski pomožni nadškof g. Alojzij Ambrožič, pokrovitelj simpozija Nagovor: p. Bruno Korosak: »Slomsek in Marija« Pri masi posebej sodelujejo člani Slomškovih društev iz Kanade in ZDA. Po masi: videotrak o Slomsku v spodnji dvorani.

1. pop Slavnostno kosilo v glavni dvorani in predstavitve gostov simpozija
3. pop Vecernice s predavanjem dr. Ivana Stuhca: »Slomsek in slovenska kultura« in zaključek simpozija

Na predavanju si omenil tudi, da nekaj let nisi poučeval na univerzi.

Ostal sem profesor, toda prosil sem dovoljenje, da se lahko posvetim v mestni administraciji, ki jo je vodil drugi župan — po rodu Slovenec. Prvi je bil Frank Lausche (rojen 1895) — najvplivnejša slovenska osebnost v zgodovini Slovencev v ZDA: bil je župan Clevelanda, potem je bil petkrat izvoljen za guvernerja. Zdaj je 92 let star in še danes izredno bister. Eisenhower ga je hotel imenovati za svojega podpredsednika, čisto slučajno je potem imenoval Nixona.

Drugi župan je po materi Slovenec (oče je Srb), mati ga je vzgojila kot Slovenca — George Voinovich je tudi uspešen župan, imel je priložnost, da bi postal guverner, vendar se je raje odločil, da bo kandidiral za zvezni senat. Zdaj se v kampanji bori proti močnemu senatorju, ki je židovskega rodu in tudi eden vplivnejših senatorjev v demokratični stranki. Zanimivo pa je, da je Voinovich republikanec, tako imamo v Clevelandu v mestni administraciji župana, ki je republikanec, vsi mestni odborniki pa so demokrati.

Koliko časa si delal v tej mestni administraciji?

Šest let sem delal za župana, mu pomagal v administraciji, potem pa sem se moral vrniti na univerzo. Razvijal sem razne programe za vzgojo mestnih uslužbencev. Celotna mestna administracija ima 9.000 uslužbencev in ti nimajo primerne tehnične izobrazbe. Zato sem uvedel razne programe tudi za višje položaje: za

člane županovega kabineta. Tako je zdaj administracija v dobrih rokah.

Istočasno sem se zanimal za etnična vprašanja in mu pomagal z etničnimi skupinami. Vsa ta leta sem tudi na državni univerzi direktor etničnih študijev, kajti v Clevelandu živi več kot 60 različnih narodnosti, ne všteti tistih, ki imajo manj kot nekaj tisoč ljudi. Teh je vedno več, prihajajo novi. Danes imamo zakon, ki govori o ZDA kot državi več kultur (multiethnic community) in na tem sloni prihodnost Amerike, zato skušamo ohraniti značilnost ameriškega naroda, iz mnogih skupin eno.

Ti si veliko prispeval k povezavi med Ameriko in domovino in si bil že večkrat gost v Sloveniji.

Lansko leto sem bil tudi doma v Sloveniji. Srečal sem se z gospodarstveniki in s predstavniki univerze, z dekanom Kristanom. To je bila priložnost, da sem spoznal Slovenijo, ki je prej nisem poznal. Bolj sem poznal le Primorsko, šele lani pa sem bil prvič v Ljubljani in spoznal lepe slovenske kraje po Gorenjskem.

Letos si spet prišel. Kakšen je namen tvojega obiska?

Izpeljati nameravamo program, na katerega sem ponosen in sem veliko prispeval, da ga uresničimo. Nudimo priložnost mladim strokovnjakom iz slovenskih podjetij, ki se ukvarjajo z zunanjo trgovino, da pridejo na trimesečni študij v Ameriko, kjer bodo študirali ameriški tržni sistem in marketing. S tem jim omogočamo boljše sodelovanje na mednarodnem tržišču. Lani smo ime-

(dalje na str. 8)

Amerika in Amerikanci

Rev. J.M. Trunk

Wisconsin (nadaljevanje)

Kenosha: Ta naselbina šteje okrog 200 Slovencev, med njimi 43 družin, od katerih ima 29 posestva, in 35 samcev. Med prvimi naseljenci od l. 1897 naprej so bili M. Rabsel, K. Derganc, F. Škofca in drugi. Prišli so iz Dolenjskega. Večinoma delajo v tovarnah.

V naselbini je po ena slovenska mesarna, mlekarna in prodajalca ter šest krčem. Cerkevno življenje je menda dobro, daí baje ni slovenske službe božje, ker nekaj rojakov zahaja v irsko, nekaj pa v poljsko cerkev sv. Kazimirja.

Društvo »Ilirija« spada k SNPJ. Nekaj Slovencev je pri hrvaškem društvu sv. Roka in nekaj pri katoliških borštarnjih. Poročevalec, K. Derganc, dostavlja: »Nekaj imamo ničvrednežev, ki se klatijo po salunih, napadajo poštene ljudi in hočejo biti socialisti.«

Mellen: Mr. F. Poženel poroča, da tu ni stalne naselbine. Okrog 50 Slovencev poleti drvari v hostah; kraji so jako divji. Cerkvica je irska, društva ni nobenega.

Milwaukee: Pred 30 leti je bilo v tem največjem mestu države Wisconsin le šest slovenskih bogoslovcev in en delavec. V večjem številu so začeli prihajati okrog l. 1900; med prvimi je bil neki Bevc. Že l. 1903 jih je bilo nad 1000, in sicer so prišli od Škocijana, celjske in mozirske okolice ter iz Koroškega (iz Zilske doline). Zdaj jih je tu, v West Allisu in v naselbini Fond du Lac okrog 3000, po časniških poročilih celo 6000.

Večinoma so delavci v raznih tovarnah. Nekateri imajo tudi svoja posestva ali trgovine; okrog 40 je gostilničarjev, nekaj tudi obrtnikov. M. Šetina je krojač, J. Glandlich zlatar, F. Bačun javni notar, Bevic potovalni agent, S. Hojnik prodaja muzikalije, J. in M. Ferko sta mesarja, itd. V mestu vladajo starokrajske; nemške razmere; plače so majhne in vse gre bolj srednjo pot.

Do l. 1904 so zahajali kranjski Slovenci v poljsko, štajerski in koroški pa v nemško cerkev. O velikonočnem času so jih obiskavali čč. gg. J. Kranjec, J. Plevnik, F. Šusteršič in drugi. To pa za veliko število ni moglo zadostovati. Zato je pisal nadškof S. G. Messmer dne 26. februarja 1904 slovenskemu župniku male župnije v okraju Fond du Lac, Rev. Kastigarju, naj prevzame skrb za Slovence.

Sestavili so poseben odbor, ki naj bi zbiral denar za lastno cerkev; najmarljivejši med temi je bil J. Mole. Nadškof je dal potrdilo in je priporočal zadevo tudi drugim narodom, ker »dobro, a ubogo slovensko ljudstvo je zastopano v majhnem številu in vsake podpore vredno,« kakor pravi v dotičnem pismu.

Rev. Kastigar je izročil dne 11. maja 1.030, dne 1. junija 2000 dolarjev. Dne 28. marca 1905 so kupili evangelistovsko cerkev na Walnut in peti cesti. Ker pa je bila od stanovanj preveč oddaljena, so jo po odhodu Rev. Kastigarja po Veliki noči l. 1907 prodali Slovkom ter začeli zidati novo cerkev v West Allisu. Zidanje je vodil Rev. J. Smolej. Njemu je sledil za tri mesece Hrvat A. Politeo in temu Rev. Marko Pakiž.

Od društev pripadata KSKJ društvu sv. Janeza št. 65 in sv. Jožefa št. 103, »Sloga« št. 16 SNPJ, »Balkan« št. 24 SSPJ, »Zavednost Slovencev« št. 2 SDPZ. Samostojno je društvo »Sloga«.

Izobraževalnih društev ni malo. Za razvitek Slovencev je pomembno pevsko društvo »Zvon«. Tajnik mi piše: »Ko je bil klub »Zvon« ustanovljen (dne 1. januarja 1905), je bilo malo upanja, da doseže svoj cilj; prestati je moral mnogo trdih bojev z drugimi narodi, a zavest in ljubezen Slovencev do materinega jezika ga je dvigala in danes stoji trden ko stala ter širi slovensko petje in zavest v tej naselbini. Prvo zastavo je razvil l. 1906, drugo l. 1910. Iz tega društva so se razvila vsa druga društva. Klub nastopa s slovenskim petjem pri vseh slavnostih brez ozira na politično mišljenje.«

Slovenci imajo še tamburaški klub »Adrija«, socialistični klub »Edinost«, socialistični pevski klub »Naprej« in delavsko izobraževalno društvo s knjižnico, čigar predsednik je bil do leta 1912 Leopold Zakrajšek, ki je nekako organizator Slovencev v mestu Milwaukee.

L. 1911 je prišel sem za pomožnega škofa Rt. Rev. J. M. Koudelka, rodod Čeh, ki ima odkrito sree zlasti tudi za Slovence in rad zahaja pridigovat med naše rojake.

Slabo miljo od mesta Milwaukee je velikanski zavod St. Francis Seminary, ki ga je ustanovil Avstrijec dr. Salzmann. Med dijaki je mnogo Slovanov. Izmed slovenskih duhovnikov so tu študirali škof John Stariha, Anton Ogulin, Peter Jeran, John Pavlin, John Solnce, Francis Bajec, John Kranjec in Anton Hodnik. Od leta 1894 do 1910 ni bilo nobenega Slovenca med dijaki. To leto sta zopet vstopila John Plaznik in Anton Pirnat. V zavodu je tudi nekaj Hrvatov.

Port Washington: Sem so prišli Slovenci l. 1899 iz Štajerskega in Dolenjskega. L. 1903 jih je bilo okrog 400, med njimi deset družin; zdaj jih ne nekoliko več. Zaposleni so v tovarnah za stole in v opekarinah. Zahajajo v nemško cerkev.

Sheboygan: Prvi Slovenci so prišli leta 1889; leta 1903 jih je

bilo nad 700, zdaj je število narastlo baje na 1000. Zaposleni so v tovarnah za izdelovanje hišne oprave. Do l. 1911 so zahajali v nemško cerkev, spovedovat sta jih pa hodila Rev. J. Kranje in Rev. J. Plevnik. To leto so si zidali svojo cerkev sv. Cirila in Metoda, ki je krasna stavba. Cerkev je posvetil dne 26. novembra 1911 milostljivi škof Koudelka; zidali so jo pa pod vodstvom Rev. Jak. Črmeta, ki je prvi župnik te naselbine. JSKJ ima tu društvo sv. Janeza, ki šteje 90 članov in članic, KSKJ pa sv. Cirila in Metoda št. 144. Meseca julija 1912 so otvorili »Slovenski Dom«.

Willard: Tu je ena največjih slovenskih farmerških naselbin Amerike. Prvi naseljenci so prišli leta 1905. Zdaj je tu 50 družin, jeseni (l. 1912) se jih pa naseli še do 30. Pokrajina je jako lepa. Naselbina ima tudi na zunaj slovensko lice, ker rojak Mr. J. Česnik je mirovni sodnik, Mr. S. Legat državni poštar in Mr. J. Justin njegov namestnik. KSKJ ima društvo svete Družine št. 136.

Wyoming

Dietz: Mr. Stražišar poroča, da je tu in v kraju New Castle več Slovencev, ki imajo društvo sv. Barbare št. 36; večinoma so premogokopi, nekaj je farmerjev.

Hudson: Tu in v bližini dela nekaj Slovencev v rovih, nekaj je pa vztrajnih farmerjev.

Kemmerer: To je samostojno mesto in središče premogovnikov, ki jih lastuje Kemmerer Coal Co. V mestu je le nekaj Slovencev, med njimi dva gostilničarja in en trgovec. Več rojakov je v bližnjih premogovnikih. Pred nekaj leti je bila v Cumberlandu, 17 milj na jugovzhodu, največja slovenska naselbina; zdaj je kraj zapuščen, ker so zaradi ognja zaprli jamo za jamo.

Rojaki so se preselili v Oakley, Elko, Sublet, ki ga imenujejo »Sv. Višarje«, zaradi visoke lege, in kjer je okrog 20 družin z lastnimi domovi ter do 100 samecev in Diamondville. Iz zadnje naselbine se mi poroča, da so rojaki J. Penca, A. Arko, J. Borovičar, T. Pegan in drugi prišli sem pred 10 leti. Deloma so farmerji, deloma trgovci in gostilničarji. Nad 30 jih je »na trdni podlagi«, 15 je posestnikov.

Poročevalec pravi, da v cerkev ne zahajajo v nobeno, temveč v »salone! Razmere so »socialistične«, cerkveno življenje »najboljše na svetu!« Društvo sv. Mihaela št. 27 JSKJ ima 65 udov.

Sem spada tudi Glencoe. G. J. Bene poroča, da so on, F. in J. Čeligoj prišli sem l. 1904; zdaj je 6 družin in do 15 posameznikov, ki so premogarji. V cerkev zahajajo v Kemmerer, kjer je angleški duhovnik.

(se nadaljuje)

Ameriški Slovenec o svojem delu

(Nadaljevanje s str. 7)

li prvo skupino tridesetih strokovnjakov, letos jih pride prav toliko. Vsi odlično obvladajo angleški jezik in imajo velike želje po izpopolnjevanju. Mi jih povežemo z ameriškimi industrialci, vsak slovenski gospodarstvenik bo imel priložnost delati vsaj dva tedna v ameriškem podjetju.

Ta študij je izredno intenziven: od osmih zjutraj do petih popoldne vsak dan, vključena so vsakodnevna predavanja, izpopolnjevanje v računalniški tehniki, nudimo tudi priliko, da spoznajo Ameriko. Razkažemo jim tudi druga ameriška mesta (Chicago, New York, Washington), kjer tudi spoznajo ameriške podjetnike in njihovo reševanje zunanje trgovine. Letos se bodo v Chicagu sestali s Slovenci, obiskali bodo tudi znamenitosti.

Vse to denarno omogočijo slovenska podjetja v ZDA pod pokroviteljstvom Slovenske gospodarske zbornice, ki podpiše pogodbo za našo clevelandsko univerzo. Prišel sem z dvema kolegoma, da pripravimo teh trideset gospodarstvenikov (sam osebno imam predavanja o ameriški ekonomiji), da bodo, ko pridejo, že nekoliko seznanjeni v našem načinu zunanje trgovine in marketinga. En moj kolega, ki je prišel z mano, je Američan indijskega porekla, drugi, ki pa je že odšel, je Jud.

Gotovo je to tvoj velik prispevek, ki ga daješ domovini, vračaš tisto, kar ti je domovina dala.

Res ne vemo, kakšna so božja pota, svoje delo moramo opraviti kolikor mogoče v skladu s svojim poslanstvom, da nekaj prispevamo k slovenstvu in katoliški Cerkvi in pa novi domovini, v kateri živi slovenski narod. V tem pogledu se trudim, da bi bil aktiven, sem član »clevelandske okrogle mize« (= Cleveland Roundtable. Prof. Bonutti je bil imenovan za podnačelnika te ustanove, op. ur.), ki jo sestavljajo ljudje iz sveta businessa, mestne uprave, državne uprave in nekaj predsednikov: to je petdeset ljudi, ki odloča o bodočnosti Clevelanda.

Ta okrogla miza je organizacija, ki ima namen pospeševati ekonomski in socialni napredek mesta. Obravnavamo tudi problem rasizma, nekaj članov je tudi črncev, ki so uspeli v javnem in gospodarskem življenju. Skupaj z županom Voinovichem sem edini Slovenec in edini, ki je predstavljal etnične skupine. Moram reči, da se je tudi katoliška Cerkev precej izkazala, eden od teh petdesetih članov je tudi sedanji naslovni škof v Clevelandu, s katerim se redno srečujem in tudi pri delu v škofiji skušamo člani enakovredno sodelovati.

Prejšnji clevelandski škof Hickey, ki je te dni postal kardinal, je imel za tajnika Slovenca Francka Kosma, ki je potem postal kancler (ravnatelj škofijske pisarne). Clevelandska škofija ima okoli 800.000 ljudi in mesto kanclerja ni ravno najmanj važna služba, kajti škofija ima naslovnega škofa in tri pomožne škofe, med katerimi je tudi škof Edward Pevec, slovenskega rodu, ki je pred nekaj leti obiskal Slovenijo in s katerim sva velika prijatelja. On mi je veliko pomagal pri mojem delu.

Zaključiva ta najin klepet. Želimo ti, da bi še naprej tako uspešno povezoval ta dva sveta. Vem, da so mnogi Slovenci, ki pridejo v Ameriko, tvoji gosti, da jim tudi marsikaj omogočiš in pomagaš.

Mnogi se res ustavijo pri meni, z njimi se lahko pogovarjam v domačem okolju in jeziku. Upam, da se bodo ti stiki še poglobili, kajti brez rednih stikov z matično domovino ne moremo pričakovati, da bo slovenski rod v Ameriki ostal še naprej slovenski. Mislim pa, da bodo prišli časi, ko ne bo več važno, kje živiš, ampak bo imel vsak možnost ohraniti narodnostne vezi. Tu je važna ideja o Združeni Evropi, kjer tudi meje ne bodo več pomenile veliko in v kateri bo podlaga za vse odnose narodnost.

Slovenci smemo biti ponosni na narodno zavest in trdoživost, ki je ni nikoli manjkalo. Zdaj skušamo tudi ekonomsko pomagati, upam, da se bodo slovenska podjetja ogrela za to sodelovanje. Podjetnih Slovencev pa imamo doma in v svetu veliko.

MALI OGLASI

For Rent

4 room apt., up. Garage. E. 162 St. Call 851-7447.

(63-64)

Scratch Baker Wanted

Full or part-time. Call 361-1863.

(63-65)

EUCLID — JUST LISTED!

Ranch with full basement, 3 bdrms., new furnace with central air. \$69,900.

Greatly reduced! 5 bdrm. Tudor, Lake Shore area, large 2 car block garage. \$81,000.

MENTOR

Custom-built bi-level, 4 bdrms., large family and great room. Owner transferred. \$129,900.

Acacia Realty Professionals
289-4663

(63-64)

House For Sale

2 family in Bonna area. See and make offer. To settle estate. Call 585-4693.

(61-64)

Hiše barvamo zunaj in znotraj. Tapeciramo. (We wallpaper). Popravljamo in delamo nove kuhinje in kopalnice ter tudi druga zidarska in mizarska dela.

Lastnik TONY KRISTAVNIK
Pokličite 423-4444

(x)